

Брюксел, 11.4.2016 г.
COM(2016) 199 final

PART 1/2

**СЪОБЩЕНИЕ НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ, СЪВЕТА,
ЕВРОПЕЙСКАТА ЦЕНТРАЛНА БАНКА, ЕВРОПЕЙСКИЯ ИКОНОМИЧЕСКИ
И СОЦИАЛЕН КОМИТЕТ И КОМИТЕТА НА РЕГИОНИТЕ**

Информационното табло на ЕС в областта на правосъдието за 2016 г.

1. ВЪВЕДЕНИЕ

Ефективните правосъдни системи имат изключително важна роля за поддържането на върховенството на закона и основните ценности на Съюза. Те са също така предпоставка за благоприятна за инвестициите и бизнеса среда. Ето защо подобряването на ефективността на националните правосъдни системи е един от приоритетите на европейския семестър — годишният цикъл на ЕС за координиране на икономическите политики. Информационното табло на ЕС в областта на правосъдието помага на държавите членки за постигането на този приоритет.

Четвъртото издание на Информационното табло доразвива всеобхватния преглед на функционирането на националните правосъдни системи: повече държави членки участваха в събирането на данни; бяха въведени нови показатели за качество, например относно стандартите, обученията, проучванията и правната помощ; показателите за независимост бяха обогатени, включително с нови проучвания на Евробарометър; и беше предоставен по-задълбочен поглед върху някои области, като например електронните комуникации.

Какво представлява Информационното табло на ЕС в областта на правосъдието?

Информационното табло на ЕС в областта на правосъдието е инструмент за информация, предназначен да помага на ЕС и държавите членки да постигнат по-ефективно правосъдие, като им предоставя обективни, надеждни и сравними данни относно качеството, независимостта и ефикасността на правосъдните системи във всички държави членки.

Посредством Информационното табло се допринася за установяването на потенциални слабости, подобрения и добри практики. То показва тенденциите във функционирането на националните правосъдни системи във времето. То не представя едно-единствено общо класиране, а преглед на начина на функциониране на всички правосъдни системи въз основа на различни показатели, които са от общ интерес за всички държави членки.

С Информационното табло не се насърчава конкретен вид правосъдна система и всички държави членки се разглеждат на равна основа. Независимо от модела на националната правосъдна система или правната традиция, на която тя се гради, нейната навременност, независимост, финансова достъпност, както и лесният достъп до нея са сред основните параметри на всяка ефективна правосъдна система.

Акцентът в Информационното табло се поставя върху споровете по граждански и търговски дела, както и върху административните дела, за да бъдат подпомогнати държавите членки в усилията си да проправят пътя за една по-благоприятна за инвестициите, бизнеса и гражданите среда. Информационното табло е инструмент, който се развива в диалог с държавите членки и Европейския парламент, като целта му е да бъдат установени основните параметри на ефективната правосъдна система. Европейският парламент призова Комисията постепенно да разшири приложното поле на Информационното табло и понастоящем се обмислят начини за постигането на тази цел.

Каква е методиката на Информационното табло на ЕС в областта на правосъдието?

При изготвянето на Информационното табло се използват различни източници на информация. Повечето количествени данни се предоставят от Европейската комисия за ефикасност на правосъдието (СЕРЕJ) към Съвета на Европа, с която Комисията сключи договор за провеждане на специфично годишно проучване¹. Тези данни са от 2010 г. до

¹ Проучването може да бъде намерено на адрес: http://ec.europa.eu/justice/effective-justice/scoreboard/index_en.htm

2014 г. и са предоставени от държавите членки съгласно методиката на Европейската комисия за ефикасност на правосъдието (СЕРЕJ). Проучването също така съдържа подробни коментари и специфични за всяка държава информационни страници, които дават повече контекст и следва да бъдат четени заедно с цифровите данни.

Другите източници на данни са групата на лицата за контакт относно националните правосъдни системи², Европейската мрежа на висшите съдебни съвети (ENCJ), Мрежата на председателите на върховните съдилища в ЕС, Асоциацията на държавните съвети и върховните административни юрисдикции в ЕС (АСА), Европейската мрежа по конкуренция, Съветът на адвокатските колегии от Европейския съюз (ССВЕ), Комитетът за регулиране на съобщенията, Европейската обсерватория за нарушенията на правата на интелектуална собственост, Мрежата за сътрудничество в областта на защитата на потребителите, Евростат, Европейската мрежа за съдебно обучение (EJTN), Световната банка и Световният икономически форум. Методиката за Информационното табло от 2016 г. беше подобрена чрез по-голямо участие на групата на лицата за контакт относно националните правосъдни системи.

Как Информационното табло на ЕС в областта на правосъдието подпомага европейския семестър?

Информационното табло предоставя информация относно функционирането на правосъдните системи и помага да се оцени въздействието на реформите в сектора на правосъдието. Ако показателите в Информационното табло свидетелстват за слаби резултати, винаги се налага извършването на по-задълбочен анализ на причините за тях. Тази специфична за всяка държава оценка се извършва в рамките на процеса на европейския семестър посредством двустранен диалог със съответните органи и заинтересовани страни. В оценката се вземат предвид особеностите на правната система и контекстът в съответните държави членки. Тя може в крайна сметка да накара Комисията да предложи на Съвета да приеме *специфични за всяка държава препоръки* относно подобряването на правосъдната ѝ система³.

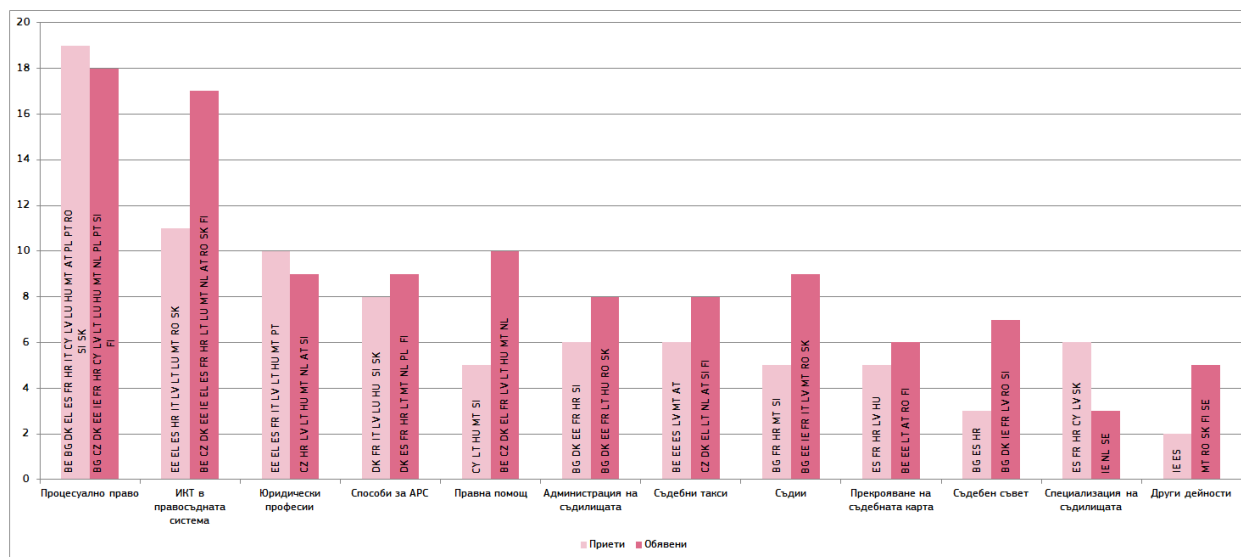
2. КОНТЕКСТ: НЕПРЕКЪСНАТИ УСИЛИЯ ЗА ПОДОБРЯВАНЕ НА ПРАВОСЪДНИТЕ СИСТЕМИ

Това издание на информационното табло се публикува в момент, когато редица държави членки предприемат мерки за подобряване на своите правосъдни системи. Графиката по-долу показва, че през 2015 г. почти всички държави членки са извършили промени или са обявили предприемането на такива в правосъдните си системи.

² С оглед на изготвянето на Информационното табло на ЕС в областта на правосъдието и за да насърчи обмена на най-добри практики във връзка с ефективността на правосъдните системи, Комисията поиска от държавите членки да определят две лица за контакт — едно от системата на съдебната власт и едно от Министерството на правосъдието. Провеждат се редовни заседания на тази неформална група.

³ Мотивите за специфичните за всяка държава препоръки се представят ежегодно от Комисията в докладите за отделните държави под формата на работни документи на нейните служби, които могат да бъдат намерени на адрес: http://ec.europa.eu/europe2020/making-it-happen/country-specific-recommendations/index_en.htm

Графика 1: Законодателни и регулаторни дейности по отношение на правосъдните системи през 2015 г. (приети мерки/обявени инициативи по държави членки) (източник: Европейска комисия⁴)

На графика 1 е представен фактически преглед за това „кой какво прави“, без каквато и било качествена оценка. На нея е показано, че редица държави членки предприемат действия в едни и същи области и следователно могат да се учат една от друга. Тя показва също така динамиката на реформите в сектора на правосъдието в ЕС, тъй като в допълнение към мерките, приети през 2015 г., в редица държави членки са били обявени по-нататъшни инициативи.

Между държавите членки съществуват значителни разлики в обхвата, мащаба и актуалното състояние на различните инициативи. Голям брой държави членки приеха или обявиха промени в процесуалното си право. Техните дейности продължават да бъдат съсредоточени върху информационните и комуникационните технологии (ИКТ), но държавите членки също така предприеха инициативи, свързани с юридическите професии, способите за алтернативно разрешаване на спорове (АРС), правната помощ, администрацията на съдилищата, съдебните такси, статута на съдиите, прекрояването на съдебните карти, специализацията на съдилищата и съдебните съвети.

Тези усилия са част от структурните реформи, насърчавани в рамките на европейския семестър. В Годишния обзор на растежа за 2015 г. беше подчертано, че „*Повишаването на качеството, независимостта и ефикасността на съдебните системи на държавите членки е предпоставка за среда, благоприятна за инвестиции и бизнес. [...] Необходимо е да се осигури бързото производство, да се реши проблемът с натрупаните висящи дела, да се увеличат гаранциите за независимостта на съдебната власт и да се подобри качеството на съдебната система, включително чрез по-добро използване на информационните и комуникационни технологии (ИКТ) в съдилищата и използване на*

⁴ Информацията е събрана в сътрудничество с групата на лицата за контакт относно националните правосъдни системи за 26 държави членки. DE и UK не са представили информация. DE заяви, че извършва реформа на правосъдната си система, чиито обхват и мащаб варират в рамките на 16-те федерални провинции.

стандарти за качество“⁵. По същата причина подобряването на националните правосъдни системи е също сред усилията, необходими на национално равнище, които трябва да придружават Плана за инвестиции за Европа⁶.

В европейския семестър бяха използвани констатациите от информационното табло за 2015 г. заедно със специфичната за всяка държава оценка, направена за всяка от съответните държави членки. Европейският семестър за 2015 г. показва, че някои държави членки все още са изправени пред особени предизвикателства⁷. По-специално по предложение на Комисията Съветът отправи *специфични за всяка държава* препоръки към някои държави членки, като подчерта начините, по които те могат да направят своите правосъдни системи по-ефективни⁸. Освен това реформите в сектора на правосъдието в другите държави членки, изправени пред предизвикателства, са следени отблизо чрез *докладите по държави*, публикувани по време на европейския семестър⁹, както и в онези държави членки, които участват в програмата за икономически реформи¹⁰. Освен това в контекста на третия стълб на Плана за инвестиции за Европа правосъдните системи в девет държави членки са определени като предизвикателство за инвеститорите¹¹.

В периода 2014—2020 г. ЕС ще предостави до 4,2 милиарда евро чрез европейските структурни и инвестиционни фондове (ЕСИ фондовете) за подкрепа на реформите в сектора на правосъдието¹². В своите програмни документи 14 държави членки¹³ определиха правосъдието като област, която трябва да бъде подкрепена със средства от ЕСИ фондовете. Комисията подчертава важността на предприемането на ориентиран към резултатите подход при усвояването на средствата: този подход се изисква също и съгласно Регламента относно ЕСИ фондовете. Комисията е в процес на обсъждане с държавите членки на това кой е най-добрият начин за анализиране и оценяване на въздействието на ЕСИ фондовете върху съответните правосъдни системи.

⁵ Годишен обзор на растежа за 2016 г., Съобщение на Комисията до Европейския парламент, Съвета, Европейската централна банка, Европейския икономически и социален комитет, Комитета на регионите и Европейската инвестиционна банка от 26 ноември 2015 г. (COM(2015) 690 final, стр. 13).

⁶ Работен документ на службите на Комисията „*Member States Investment Challenges*“ („*Инвестиционни предизвикателства пред държавите членки*“) от 18 декември 2015 г. (SWD(2015) 400 final/2).

⁷ BE, BG, IE, ES, HR, IT, CY, LV, MT, PL, PT, RO, SI, SK.

⁸ HR, IT, LV, SI; Препоръка на Съвета от 14 юли 2015 г. относно националната програма за реформи на Хърватия за 2015 г. и съдържаща становище на Съвета относно конвергентната програма на Хърватия за 2015 г., (2015/C 272/15); Препоръка на Съвета от 14 юли 2015 г. относно националната програма за реформи на Италия за 2015 г. и съдържаща становище на Съвета относно програмата за стабилност на Италия за 2015 г. (2015/C 272/16); Препоръка на Съвета от 14 юли 2015 г. относно националната програма за реформи на Латвия за 2015 г. и съдържаща становище на Съвета по програмата за стабилност на Латвия за 2015 г. (2015/C 272/17); Препоръка на Съвета от 14 юли 2015 г. относно националната програма за реформи на Словения за 2015 г. и съдържаща становище на Съвета относно конвергентната програма на Словения за 2015 г. (2015/C 272/02).

⁹ Докладите по държави за 2015 г. могат да бъдат намерени на адрес: http://ec.europa.eu/economy_finance/eu/index_bg.htm.

¹⁰ CY и EL

¹¹ BG, ES, HR, IT, MT, PL, RO, SK, SI; вж. Работен документ на службите на Комисията „*Member States Investment Challenges*“ („*Инвестиционни предизвикателства пред държавите членки*“) от 18 декември 2015 г. (SWD(2015) 400 final/2).

¹² Регламент (ЕС) № 1303/2013 на Европейския парламент и на Съвета от 17 декември 2013 г. за определяне на общоприложими разпоредби за Европейския фонд за регионално развитие, Европейския социален фонд, Кохезионния фонд, Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони и Европейския фонд за морско дело и рибарство и за определяне на общи разпоредби за Европейския фонд за регионално развитие, Европейския социален фонд, Кохезионния фонд и Европейския фонд за морско дело и рибарство, и за отмяна на Регламент (ЕО) № 1083/2006 на Съвета (ОВ L 347, 20.12.2013 г.).

¹³ BG, CZ, EL, ES (само ЕФРР), HR, IT, LV, LT, MT, PL, PT, RO, SK, SI.

Икономическото въздействие на едни напълно функциониращи правосъдни системи оправдава тези усилия. Ефективните правосъдни системи играят важна роля за изграждане на доверието през целия икономически цикъл. Когато съдебните системи гарантират ефективно упражняване на правата, има по-голяма вероятност кредиторите да отпускат заеми, налице е възпиращ ефект за предприятията по отношение на извършването на опортюнистични действия, намаляват се разходите по сделките, а иновативните предприятия, които често разчитат предимно на нематериални активи (напр. права на интелектуална собственост — ПИС), е по-вероятно да осъществяват инвестиции. Значението на ефективността на националните правосъдни системи за МСП бе изтъкнато в проучване от 2015 г.¹⁴ на почти 9 000 европейски МСП относно иновациите и ПИС. Проучването разкри по-специално, че разходите и прекомерната продължителност на съдебните производства са сред основните причини да бъде избягвано започването на съдебна процедура за нарушаването на ПИС. Положителното въздействие на националните правосъдни системи върху икономиката се изтъква в литературата и научните изследвания¹⁵, включително и от Международния валутен фонд¹⁶, Европейската централна банка¹⁷, ОИСР¹⁸, Световния икономически форум¹⁹ и Световната банка²⁰.

Значението на усилията на държавите членки за подобряване на ефективността на техните правосъдни системи се потвърждава и от постоянно високата натовареност на съдилищата през годините, въпреки че ситуацията се различава в отделните държави членки, както се вижда от графиките по-долу.

¹⁴ Intellectual Property (IP) SME Scoreboard 2015 („Информационно табло за интелектуалната собственост (ИС) за 2015 г. (МСП)“), изготвено за Европейската обсерватория за нарушения на правата на интелектуална собственост (предстоящо).

¹⁵ Alves Ribeiro Correia/Antas Videira, „Troika’s Portuguese Ministry of Justice Experiment: An Empirical Study on the Success Story of the Civil Enforcement Actions“ („Експериментът на Тройката на португалското Министерство на правосъдието: Емпирично проучване на успешното приключване на гражданските изпълнителни иски“), в International Journal for Court Administration, том 7, № 1, юли 2015 г. свидетелства за успеха на реформите, извършени в Португалия.

¹⁶ IMF, „Fostering Growth in Europe Now“ („Насърчаване на растежа в Европа сега“), 18 юни 2012 г.

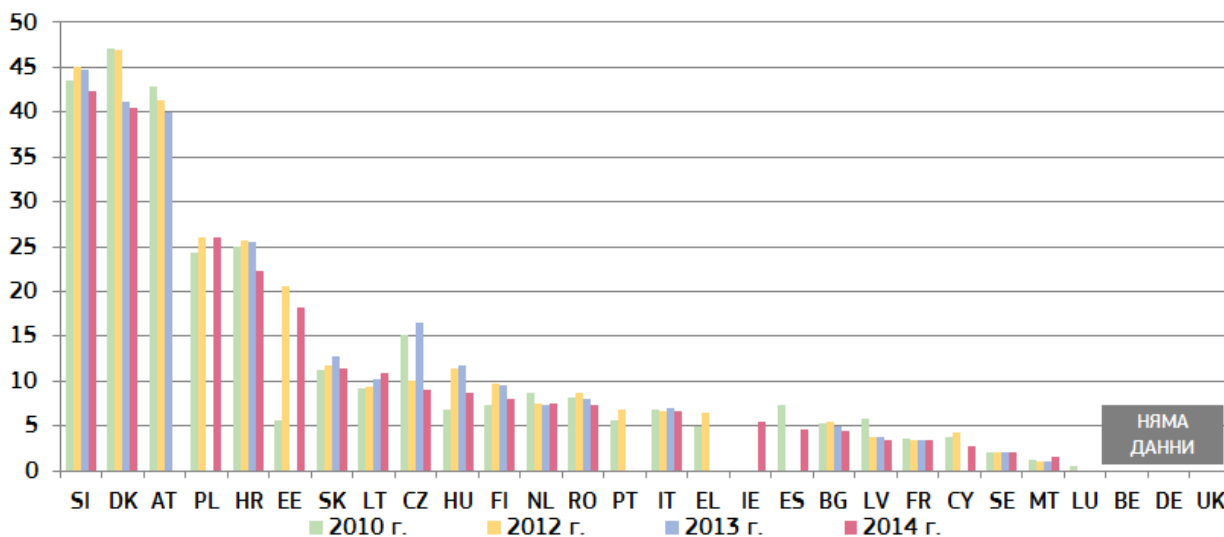
¹⁷ Прочуването може да бъде намерено на адрес: <http://www.ecb.europa.eu/press/key/date/2013/html/sp130516.en.html>

¹⁸ Вж. напр. „What makes civil justice effective?“ („Какво прави гражданското правосъдие ефективно?“), OECD Economics Department Policy Notes („Бележки по икономическата политика на Икономическия отдел на ОИСР“), 18 юни 2013 г., и „The Economics of Civil Justice: New Cross-Country Data and Empirics“ („Икономика на гражданското правосъдие: нови сравнителни данни и емпиричен анализ“), OECD Economics Department Working Papers (работни документи на Икономическия отдел на ОИСР), № 1060.

¹⁹ Световен икономически форум, „Доклад за глобалната конкурентоспособност“, който може да бъде намерен на: http://www3.weforum.org/docs/WEF_GlobalCompetitivenessReport_2013-14.pdf

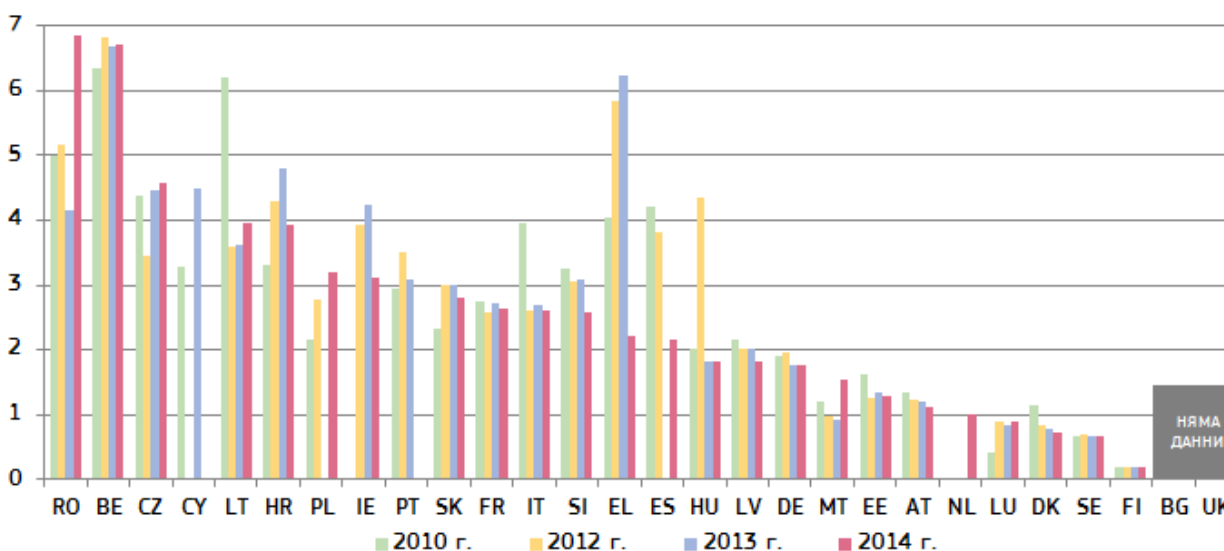
²⁰ Прочуването може да бъде намерено на адрес: <http://www.doingbusiness.org/reports/global-reports/~media/GIAWB/Doing%20Business/Documents/Annual-Reports/English/DB14-Chapters/DB14-Enforcing-contracts.pdf>

Графика 2: Брой на новозаведените граждански, търговски, административни и други дела* (на първа инстанция/на 100 жители) (източник: проучване на Европейската комисия за ефикасност на правосъдието²¹)

* Съгласно методиката на Европейската комисия за ефикасност на правосъдието (СЕРЕЈ) тази категория включва всички спорни и безспорни граждански и търговски дела, безспорни дела във връзка с поземлените и търговските регистри, други дела относно регистрите, други безспорни дела, административноправни дела и други дела, които не са наказателноправни. IT: През 2013 г. беше въведена различна класификация на гражданските дела, така че сравняването на различните години може да доведе до погрешни заключения. DK: Според сведенията фактът, че съдилищата на всички инстанции са получили по-малко дела, се обяснява с подобрената бизнес среда.

Графика 3: Брой на новозаведените спорни граждански и търговски дела* (на първа инстанция/на 100 жители) (източник: проучване на Европейската комисия за ефикасност на правосъдието)

* Съгласно методиката на Европейската комисия за ефикасност на правосъдието (СЕРЕЈ) спорните

²¹ Проучването от 2015 г. относно функционирането на съдебните системи в държавите — членки на ЕС, извършено от секретариата на СЕРЕЈ за Комисията, може да бъде намерено на адрес: http://ec.europa.eu/justice/effective-justice/scoreboard/index_en.htm

граждански и търговски дела се отнасят до спорове между страните, например спорове във връзка с договори. За разлика от тях, безспорните граждански (и търговски) дела се отнасят до производства, при които няма оспорване, напр. неоспорвани заповеди за плащане. В някои държави търговските дела се разглеждат от специални търговски съдилища, а в други — от общите (граждански) съдилища. ES: Според сведенията разликите се дължат на въвеждането на съдебни такси за физически лица до март 2014 г. и изключването на платежните нареждания. EL: Промени в методиката, въведени през 2014 г. IT: През 2013 г. беше въведена различна класификация на гражданските дела, така че сравнението между различните години може да доведе до погрешни заключения.

3. ОСНОВНИ КОНСТАТАЦИИ В ИНФОРМАЦИОННОТО ТАБЛО НА ЕС В ОБЛАСТТА НА ПРАВОСЪДИЕТО ЗА 2016 Г.

Ефикасността, качеството и независимостта са основните параметри на ефективната правосъдна система и в информационното табло са представени показатели за всичките три параметъра.

3.1 Ефикасност на правосъдните системи

Показателите за ефикасност на производствата са: продължителност на производствата (необходимо време за разглеждане на висящите дела), дял на приключените производства и брой висящи дела.

3.1.1 Продължителност на производствата

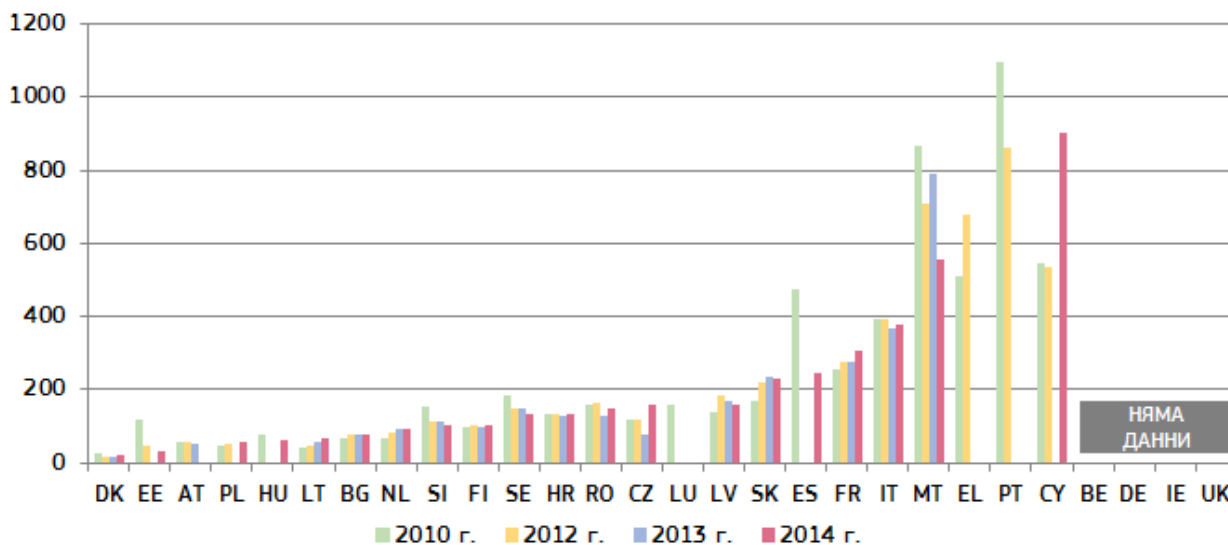
Продължителността на производствата изразява изчисленото време (в дни), необходимо за решаване на делото от съда, т.е. времето, което е било нужно на съда да вземе решение на първа инстанция. Показателят „необходимо време за разглеждане на висящите дела“ съответства на броя на нерешените дела, разделен на броя на решените дела в края на годината и умножен по 365 дни.²² Всички графики²³ се отнасят до първоинстанционни производства, като във всички тях се сравняват, когато са налични, данни за 2010 г. с данни за 2012 г., 2013 г. и 2014 г.²⁴

²² Продължителността на производствата, дялът на приключените производства и броят висящи дела са стандартни показатели, определени от Европейската комисия за ефикасност на правосъдието (СЕРЕJ): http://www.coe.int/t/dghl/cooperation/cepej/evaluation/default_en.asp

²³ Данни на СЕРЕJ относно производствата на втора инстанция и пред Върховния съд и относно специфични категории дела (например за несъстоятелност) не са налични за достатъчен брой държави членки.

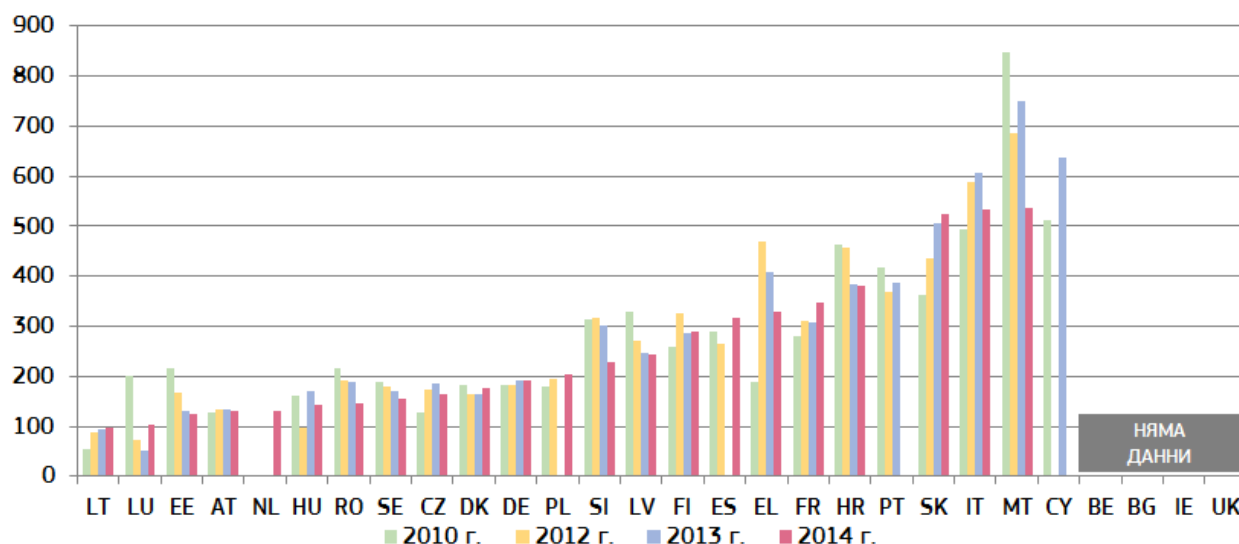
²⁴ Данните включват актуализации, направени от СЕРЕJ след публикуването на нейното проучване от 2013 г., както са били предадени на Комисията.

Графика 4: Време, необходимо за решаване на граждански, търговски, административни и други дела* (на първа инстанция/в дни) (източник: проучване на Европейската комисия за ефикасност на правосъдието)

* Съгласно методиката на Европейската комисия за ефикасност на правосъдието (СЕРЕЈ) тази категория включва всички спорни и безспорни граждански и търговски дела, безспорни дела във връзка с поземлените и търговските регистри, други дела относно регистрите, други безспорни дела, административноправни дела и други дела, които не са наказателноправни. Сравнения следва да се правят предпазливо, тъй като някои държави членки докладваха за промени в методиката за събиране на данни или категоризация (CZ, EE, HR, IT, CY, LV, HU, RO, SI, FI). По отношение на докладите на CZ и SK не е възможно да се отдели броят на висящите дела на първа инстанция, тъй като делата се считат за висящи, докато още е възможно по-нататъшно производство. PT: Не бяха налични данни поради технически ограничения.

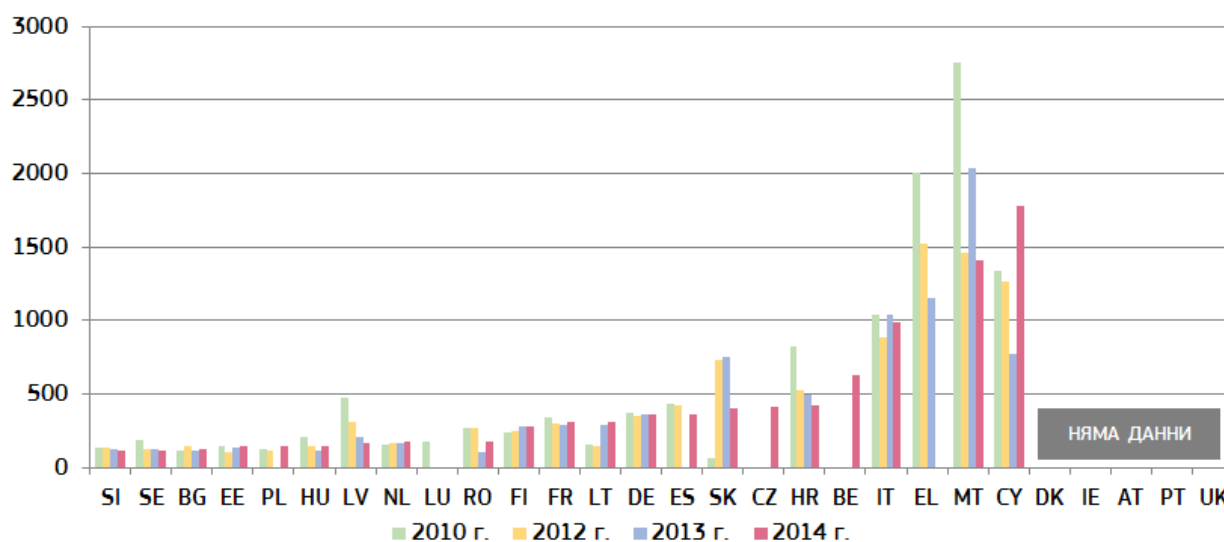
Графика 5: Време, необходимо за решаване на спорни граждански и търговски дела* (на първа инстанция/в дни) (източник: проучване на Европейската комисия за ефикасност на правосъдието)

*Съгласно методиката на Европейската комисия за ефикасност на правосъдието (СЕРЕЈ) спорните граждански (и търговски) дела се отнасят до спорове между страните, например спорове във връзка с договори. За разлика от тях, безспорните граждански (и търговски) дела се отнасят до производства, при които няма оспорване, напр. неоспорвани заповеди за плащане. В някои държави търговските дела се разглеждат от специални търговски съдилища, а в други — от общите (граждански) съдилища. Сравнения следва да се правят предпазливо, тъй като някои държави членки докладваха за промени в методиката за

събиране на данни или категоризация (CZ, EE, EL, ES, HR, IT, CY, LV, LU, HU, RO, SI, FI) или направиха уговорки относно пълнотата на данните, които може да не обхващат всички федерални провинции или всички съдилища (DE, LU). По отношение на докладите на CZ и SK не е възможно да се отдели броят на висящите дела на първа инстанция, тъй като делата се считат за висящи, докато още е възможно по-нататъшно производство. Преди 2014 г. NL представи измерено необходимо време за разглеждане на висящите дела, но то не е изчислено от СЕРЕЈ. PT: Не бяха налични данни за 2014 г. поради технически ограничения.

Графика 6: Време, необходимо за решаване на административни дела* (на първа инстанция/в дни) (източник: проучване на Европейската комисия за ефикасност на правосъдието)

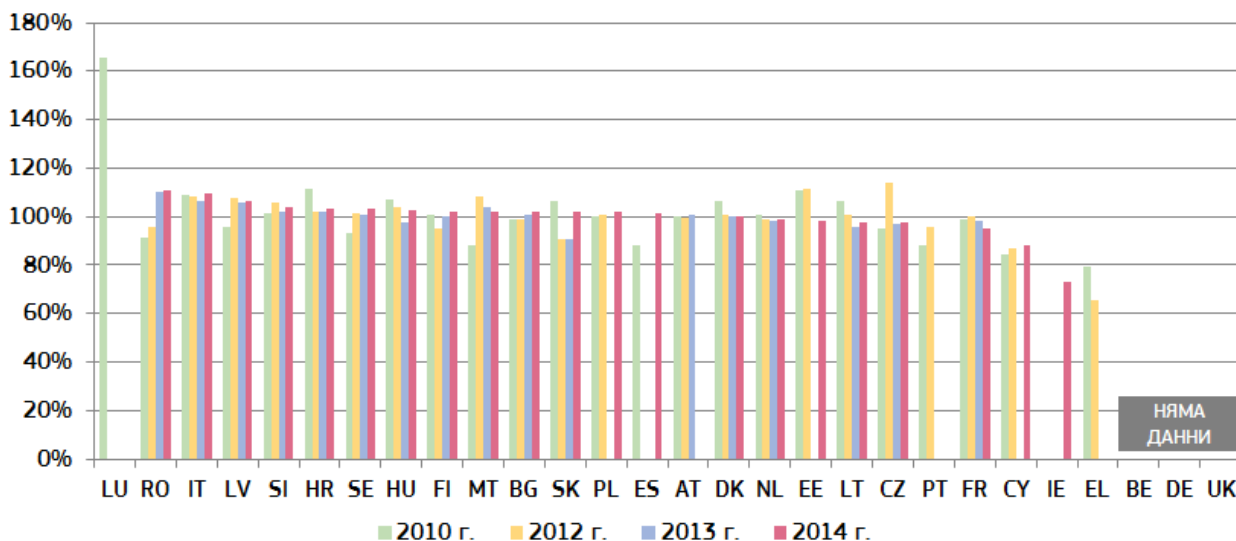
*Съгласно методиката на Европейската комисия за ефикасност на правосъдието (СЕРЕЈ) административноправните дела се отнасят до спорове между граждани и местни, областни или национални органи на държавна власт. В някои държави административноправните дела се разглеждат от специални административни съдилища, а в други — от общите (граждански) съдилища. Сравнения следва да се правят предпазливо, тъй като някои държави членки докладваха за промени в методиката за събиране на данни или категоризация (HU, FI) или за реорганизация на системата на административните съдилища (HR през 2012 г.), или направиха уговорки относно пълнотата на данните, които може да не обхващат всички федерални провинции или всички съдилища (DE, LU). По отношение на докладите на CZ и SK не е възможно да се отдели броят на висящите дела на първа инстанция, тъй като делата се считат за висящи, докато още е възможно по-нататъшно производство. CY: Според сведенията разликите могат да бъдат обяснени с увеличаването на делата, свързани с гаранцията, и тяхното съвместно решаване. MT: Според сведенията разликите могат да бъдат обяснени с увеличаването на броя на съдиите.

3.1.2 Дял на приключените производства

Делът на приключени производства е съотношението на броя решени дела спрямо броя новозаведени дела. Чрез него се измерва дали даден съд се справя с обема новозаведени дела. Когато делът на приключените производства е близо до или над 100 %, това означава, че съдебната система е в състояние да решава поне толкова дела, колкото постъпват. Ако делът на приключените производства е под 100 %, това значи, че съдилищата решават по-малко дела, отколкото постъпват.

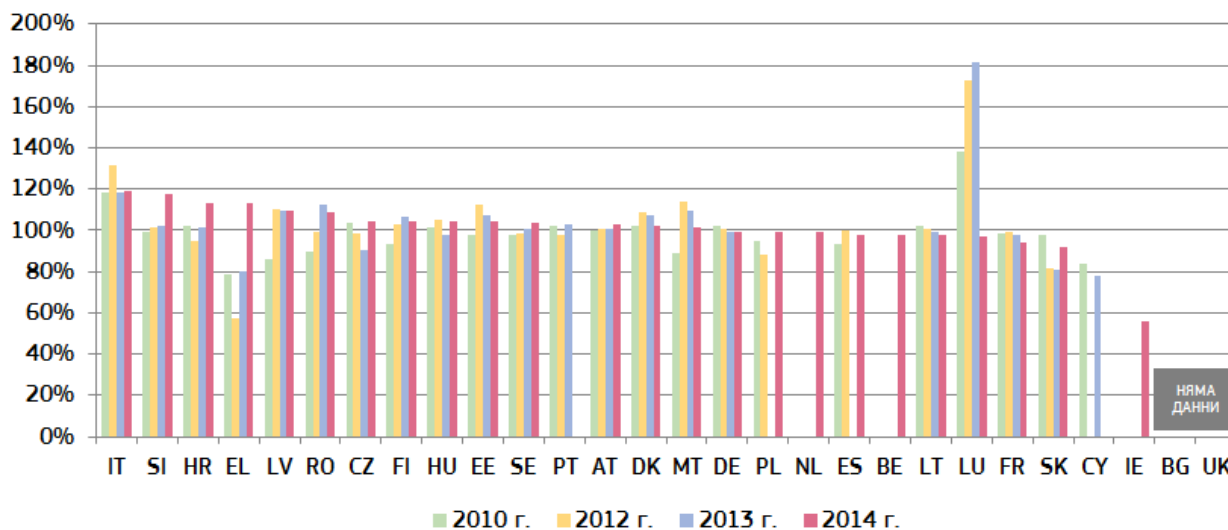
Графика 7: Дял на решени граждански, търговски административни и други дела* (на първа инстанция/в % – стойностите над 100 % показват, че броят на решените дела

е по-голям от този на новозаведените дела, а стойностите под 100 % показват, че броят на решените дела е по-малък от този на новозаведените) (източник: проучване на Европейската комисия за ефикасност на правосъдието)

* Сравнения следва да се правят предпазливо, тъй като някои държави членки докладваха за промени в методиката за събиране на данни или категоризация (CZ, EE, IT, CY, LV, HU, SI, FI). Според сведенията разликите за LT и SK могат да бъдат обяснени с промени при новозаведените дела. LV: Според сведенията външни и вътрешни фактори, като например нови производства по несъстоятелност, са оказали въздействие върху разликите. PT: Не бяха налични данни поради технически ограничения.

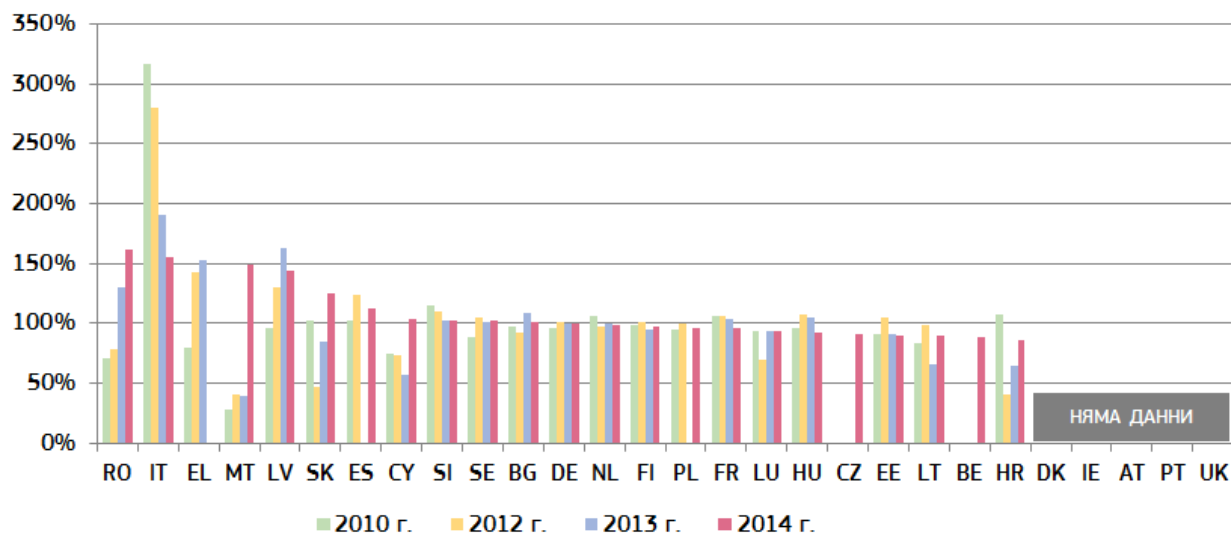
Графика 8: Дял на решени спорни граждански и търговски дела* (на първа инстанция/в %) (източник: проучване на Европейската комисия за ефикасност на правосъдието)

* Сравнения трябва да се правят предпазливо, тъй като някои държави членки докладваха за промени в методиката за събиране на данни или категоризация (CZ, EE, EL, IT, CY, LV, HU, SI, FI) или направиха уговорки относно пълнотата на данните, които може да не обхващат всички федерални провинции или всички съдилища (DE, LU). NL: Преди 2014 г. беше представено измерено необходимо време за разглеждане на висящите дела, но то не е изчислено от CEPEJ. LU: Според сведенията разликите могат да бъдат обяснени с въвеждането на нови статистически методи. IE: Според сведенията незадоволителните

результати могат да бъдат обяснени с историческите практики на записване на висящи граждански дела.
 PT: Не бяха налични данни за 2014 г. поради технически ограничения.

Графика 9: Дял на решени административни дела* (на първа инстанция/в %) (източник: проучване на Европейската комисия за ефикасност на правосъдието)

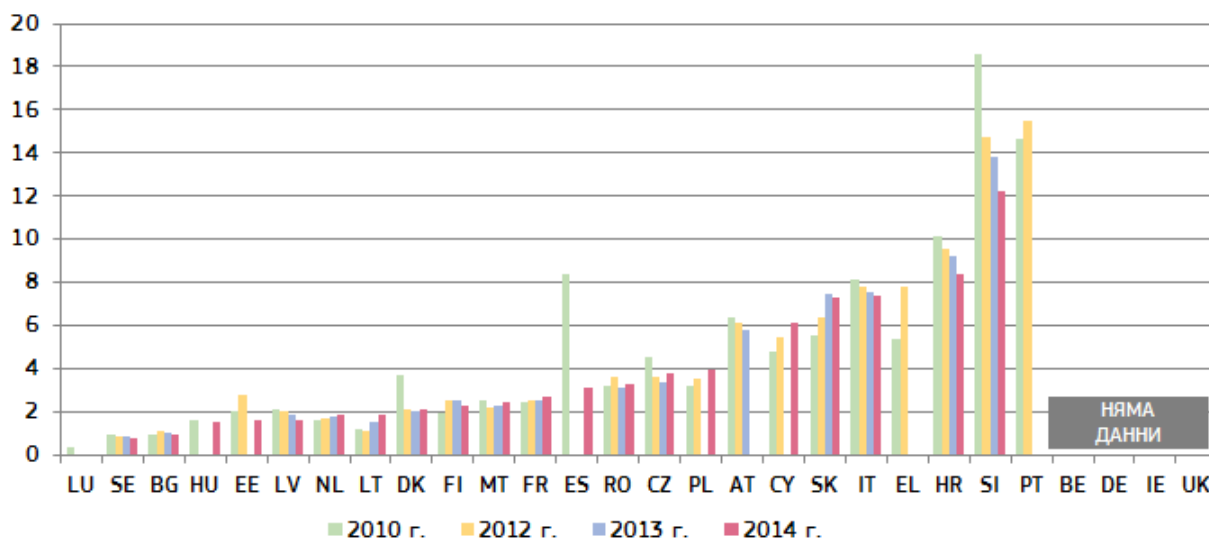

*Сравнения следва да се правят предпазливо, тъй като някои държави членки докладваха за промени в методиката за събиране на данни или категоризация (HU, FI) или за реорганизация на системата на административните съдилища (HR през 2012 г.), или направиха уговорки относно пълнотата на данните, които може да не обхващат всички федерални провинции или всички съдилища (DE, LU). LT: Според сведенията разликите могат да бъдат обяснени с промени при новозаведените дела. MT: Според сведенията разликите могат да бъдат обяснени с увеличаването на броя на съдиите.

3.1.3 Висящи дела

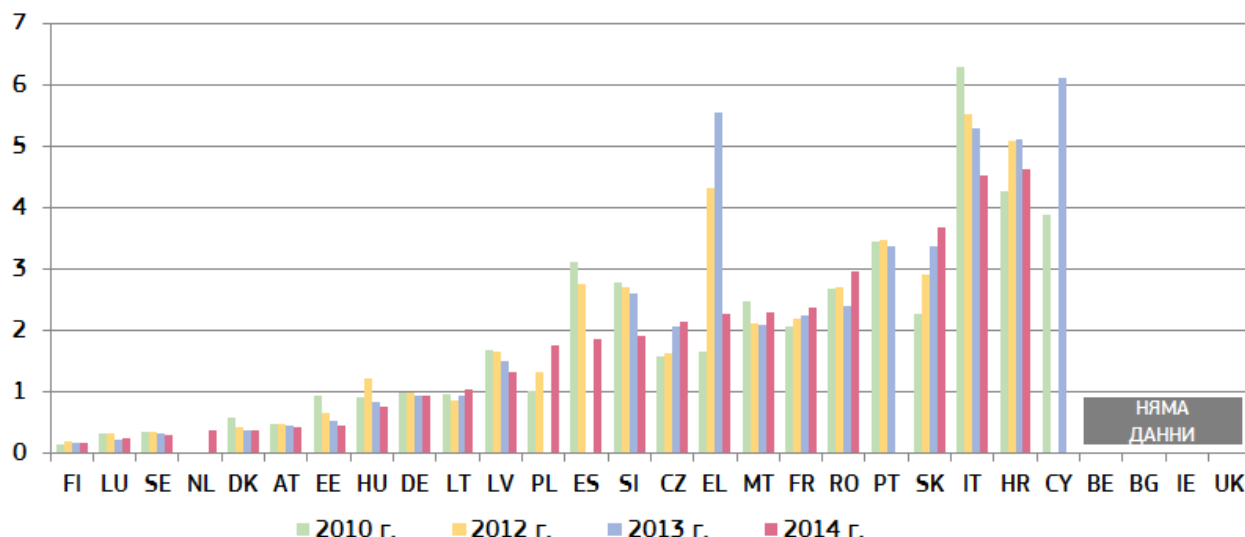
Броят висящи дела изразява броя дела, които остава да бъдат гледани в края на даден период. Броят висящи дела също така влияе върху необходимото време за разглеждане на висящите дела.

Графика 10: Брой на граждански, търговски, административни и други висящи дела* (на първа инстанция/на 100 жители) (източник: проучване на Европейската комисия за ефикасност на правосъдието)

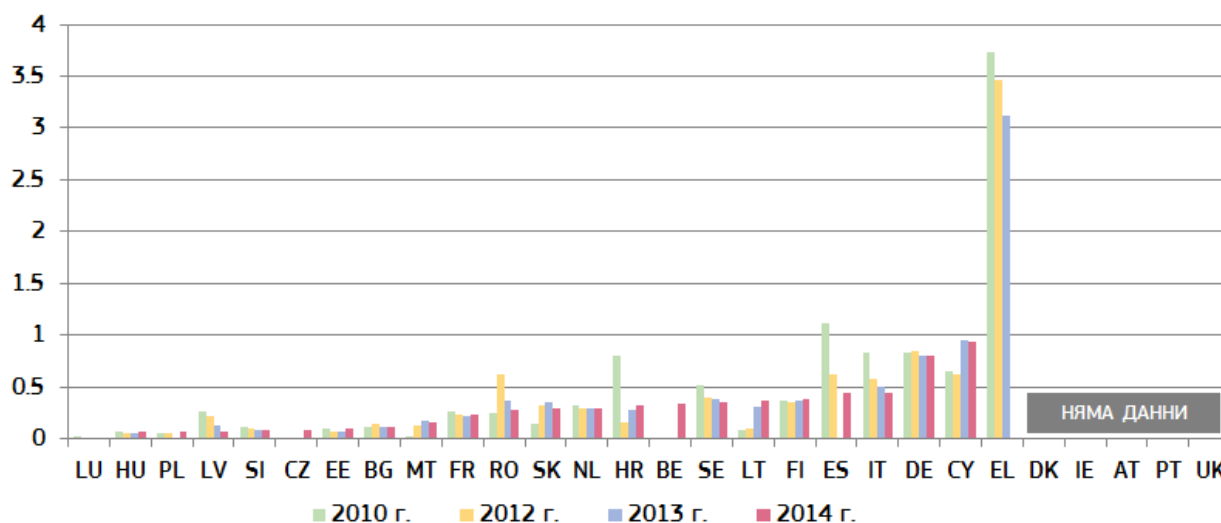
*Сравнения следва да се правят предпазливо, тъй като някои държави членки докладваха за промени в методиката за събиране на данни или категоризация (CZ, EE, IT, CY, LV, HU, RO, SI, FI). По отношение на докладите на CZ и SK не е възможно да се отдели броят на висящите дела на първа инстанция, тъй като делата се считат за висящи, докато още е възможно по-нататъшно производство. ES: Според сведенията разликите могат да бъдат обяснени с промени при новозаведените дела. PT: Не бяха налични данни поради технически ограничения.

Графика 11: Брой на висящи спорни граждански и търговски дела* (на първа инстанция/на 100 жители) (източник: проучване на Европейската комисия за ефикасност на правосъдието)

* Сравнения следва да се правят предпазливо, тъй като някои държави членки докладваха за промени в методиката за събиране на данни или категоризация (CZ, EE, EL, IT, CY, LV, HU, RO, SI, FI) или направиха уговорки относно пълнотата на данните, които може да не обхващат всички федерални провинции или всички съдилища (DE, LU). Предполага се, че разликите за DK, EL и ES могат да бъдат обяснени с промени при новозаведените дела. По отношение на докладите на CZ и SK не е възможно да се отдели броят на висящите дела на първа инстанция, тъй като делата се считат за висящи, докато още е възможно по-нататъшно производство. PT: Не бяха налични данни за 2014 г. поради технически ограничения.

Графика 12: Брой на висящи административни дела* (на първа инстанция/на 100 жители) (източник: проучване на Европейската комисия за ефикасност на правосъдието)

*Сравненията следва да се правят предпазливо, тъй като някои държави членки докладваха за промени в методиката за събиране на данни или категоризация (HU, FI) или за реорганизация на системата на административните съдилища (HR през 2012 г.), или направиха уговорки относно пълнотата на данните, които може да не обхващат всички федерални провинции или всички съдилища (DE, LU). Според сведенията разликите за ES и CY могат да бъдат обяснени с промени при новозаведените дела. По отношение на докладите на CZ и SK не е възможно да се отдели броят на висящите дела на първа инстанция, тъй като делата се считат за висящи, докато още е възможно по-нататъшно производство.

3.1.4 Ефикасност в специфични области

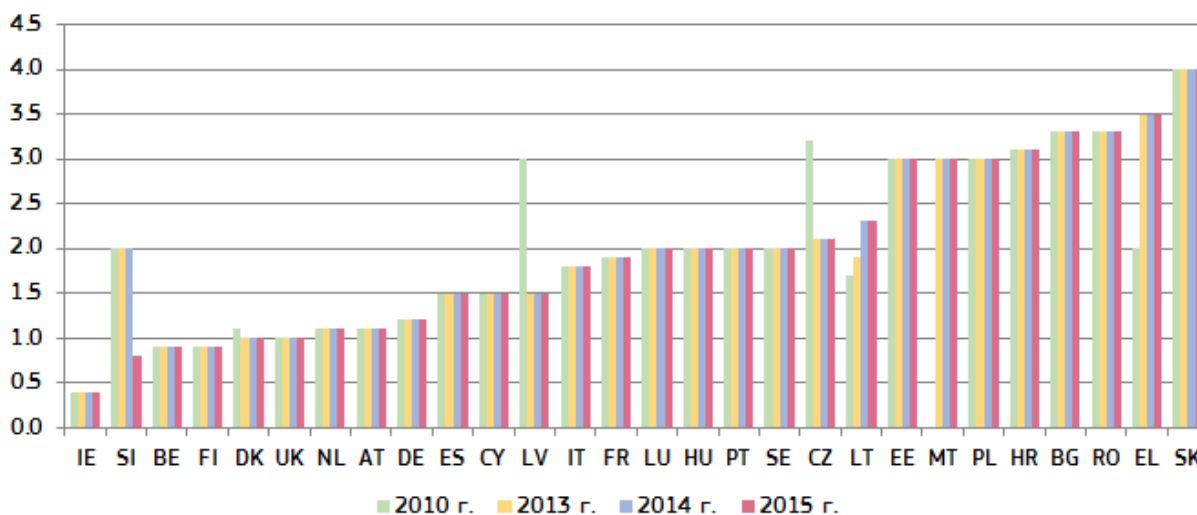
В този раздел е представена по-подробна информация относно сроковете, които са необходими на съдилищата за решаване на спорове в специфични области на правото, в допълнение към общите данни за ефикасността на правосъдните системи. Областите са избрани въз основа на тяхното значение за единния пазар, икономиката и бизнес средата като цяло. Данните за средната продължителност на производствата в тези специфични области дават възможност за по-детайлно разбиране на особеностите на функционирането на дадена национална правосъдна система. Информационното табло за 2016 г. се основава на предишния опит от събирането на данни и в него се разглеждат области като обявяване в несъстоятелност, конкурентно право, потребителско право, права на интелектуална собственост, законодателство за електронните комуникации, както и обществени поръчки.

От особено значение е по-подробният преглед на начина, по който функционират съдилищата, когато прилагат правото на ЕС в конкретни области²⁵. Правото на ЕС формира общата основа на правните системи в държавите членки и следователно съдебните спорове, основани на правото на ЕС, са особено подходящи за получаване на сравними данни. Когато прилагат правото на ЕС, националните съдилища действат като съдилища на Съюза и гарантират ефективното прилагане на правата и задълженията, предвидени по силата на правото на ЕС. Насочването на вниманието към специфични

²⁵ По отношение на специфичните области, в Информационното табло се поставя акцент върху данните за разглежданите на първа инстанция дела в рамките на период от три години (две години за електронните комуникации). Данните за втората и, където е приложимо, за третата инстанция са събрани, но не са представени в настоящото Информационно табло, тъй като броят на държавите членки, предоставили такива данни, е твърде малък.

области на правото на ЕС хвърля светлина върху това доколко ефективно се прилага правото на ЕС. Сериозните забавяния на съдебните производства може да имат отрицателни последици върху упражняването на права, произтичащи от въпросното законодателство на ЕС, например в случаите, когато вече не са налични подходящи средства за правна защита или когато сериозни финансови щети станат невъзстановими.

Графика 13: Несъстоятелност: *Време, необходимо за решаване на дела за несъстоятелност** (в години) (източник: Световната банка: *Doing Business*)

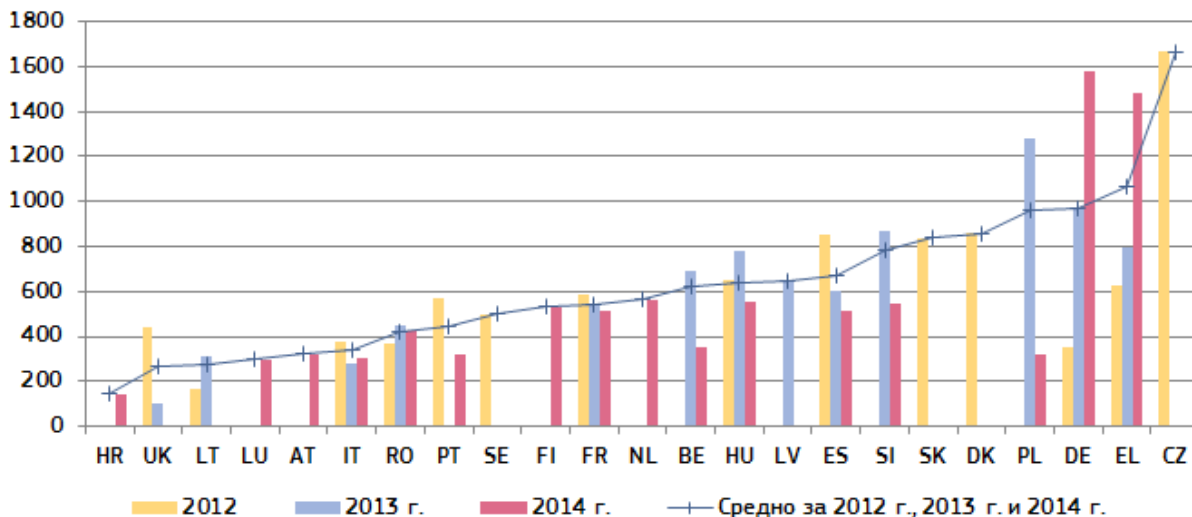

* Време, необходимо на кредиторите, за да получат плащане на дължимото. Периодът обхваща времето от момента на изпадане в неплатежоспособност на дружеството до момента на изплащане на част или на цялата сума, дължима на банката. Евантуалните тактики за забавяне, прилагани от страните, като подаване на дилаторни жалби или искания за удължаване на срока, са взети под внимание. Данните са изведени от отговорите на въпросник, дадени от местни експерти, работещи в областта на несъстоятелността. Те са проверени чрез проучване на законовата и подзаконовата уредба и чрез съпоставяне с публично достъпна информация за системите на несъстоятелността. Данни, събрани през юни всяка година.

Графика 14: Конкуренция: *Средна продължителност на делата за съдебен контрол на решенията на националните органи за защита на конкуренцията, прилагащи членове 101 и 102 от ДФЕС*²⁶ (първа инстанция/в дни)* (източник: Европейската комисия и Европейската мрежа по конкуренция)

Правилното прилагане на конкурентното право е един от основните критерии за привлекателност на бизнес средата. То е важна гаранция, че предприятията могат да се конкурират при равни условия. Данните показват, че разглеждането на делата за съдебен контрол на решенията на националните органи за защита на конкуренцията на първа инстанция отнема повече време в сравнение с разглеждането на административните дела (графика 6) или на общите граждански, търговски, административни и други дела (графика 4). Най-вероятно тези резултати отразяват сложността и икономическото значение на делата, при които се прилага конкурентното право на ЕС.

²⁶ Вж. <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/TXT/PDF/?uri=CELEX:12012E/TXT&from=BG>

* Във въпросния период не са установени дела в BG, EE, CY, MT, IE: Сценарият, определен за получаване на данните в тази графика, не се прилага (националният орган за защита на конкуренцията не разполага с правомощия да взема решения, с които се прилагат членове 101 и 102 от ДФЕС). AT: Сценарият не се прилага пряко; данните включват всички дела за картелни споразумения, разглеждани от съда и свързани с нарушение на членове 101 и 102 от ДФЕС. Времето, необходимо за решаване на делата за съдебен контрол, бе изчислено въз основа на продължителността на делата, когато решението на съда е взето в рамките на референтната година. Държавите членки са представени въз основа на претеглената средна продължителност на съдебните производства в рамките на тези три години²⁷. Броят на съответните дела за всяка държава членка е различен, но в редица инстанции този брой е нисък (под три на година). Това може да стане причина за зависимост на средната продължителност от продължителността на дадено изключително дълго или кратко дело и да доведе до големи различия между отделните години (напр. BE, DE, PL, UK). Някои от най-дългите дела включват искане за преюдициално запитване до Съда на Европейския съюз (напр. CZ).

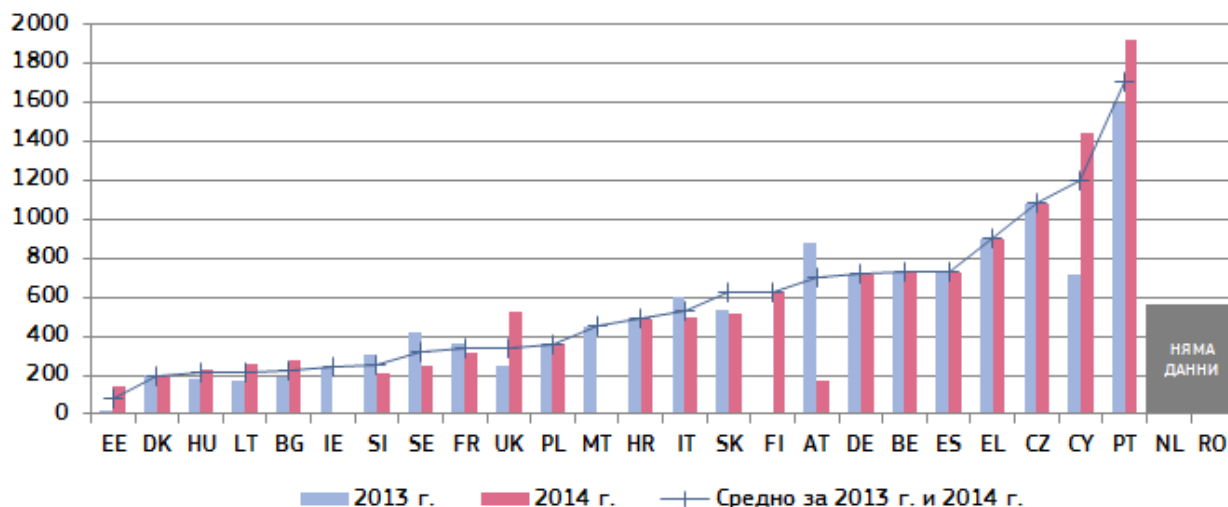
Графика 15: Електронни комуникации: Средна продължителност на делата за съдебен контрол на решенията на националните регулаторни органи, прилагащи европейското право в областта на електронните комуникации (първа инстанция/в дни) (източник: Европейската комисия и Комитети по съобщенията)

Законодателството в областта на електронните комуникации има за цел да повиши конкурентоспособността на съответните пазари и да генерира инвестиции, иновации и растеж. Ефективното прилагане на това законодателство е от съществено значение и за постигане на целите за по-ниски цени за гражданите, по-качествени услуги и по-голяма прозрачност. Като цяло данните показват, че средната продължителност за решаване на делата за съдебен контрол в областта на правото относно електронните комуникации²⁸ на първа инстанция е по-висока в сравнение със средната продължителност за решаване на граждански, търговски, административни и други дела (графика 4). Сравнението с делата в

²⁷ Този подход дава възможност за по-равномерно отразяване на средната продължителност на делата с цел отчитане на колебанията между различните години в държавите членки с малък брой дела.

²⁸ Изчислението е направено въз основа на продължителността на делата за обжалване на решения на националните регулаторни органи, прилагащи националните закони за прилагане на регулаторната рамка в областта на електронните комуникации (Директива 2002/19/ЕО (Директива за достъпа), Директива 2002/20/ЕО (Директива за разрешенията), Директива 2002/21/ЕО (Рамкова директива), Директива 2002/22/ЕО (Директива за универсалната услуга) и друго приложимо право на ЕС, като например програмата за политиката в областта на радиочестотния спектър, решенията на Комисията в областта на радиочестотния спектър, с изключение на Директива 2002/58/ЕО относно неприкосновеността на личния живот и електронните комуникации.).

областта на конкурентното (графика 14) и потребителското право (графика 17) показва наличието на по-големи различия по отношение на средната продължителност в групата на делата, свързани с електронните комуникации. Най-вероятно това се дължи на широкия спектър на делата, попадащи в тази категория — от обширни прегледи за „анализ на пазара“ до въпроси, насочени към потребителите.

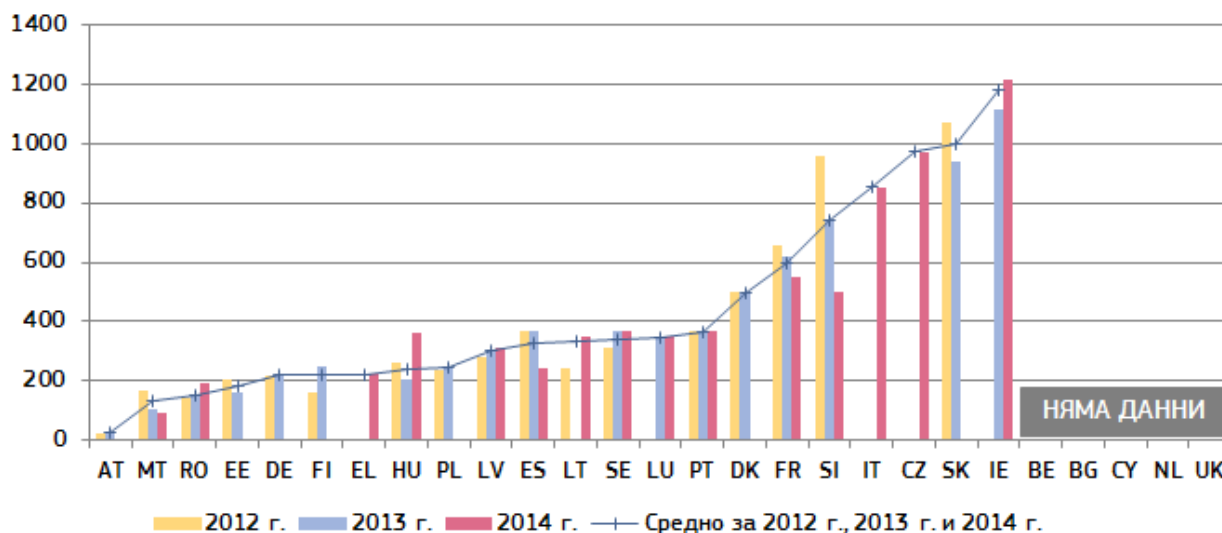

* През този период не е установено наличие на дела в LU и LV, не са установени дела във FI през 2013 г., не са установени дела в IE и MT през 2014 г. Броят на делата за съдебен контрол варира в различните държави членки. В някои случаи ограниченият брой на съответните дела (BE, EE, IE, CY, LT, UK) става причина дадено дело с много голяма продължителност да повлияе съществено на средната стойност. AT: През 2013 г. има необичайно висок брой на сложни дела, свързани с анализ на пазара, които трябва да бъдат решени от съответния съд. DK: С жалбите на първа инстанция се занимава квазисъдебен орган. В ES, AT, PL делата се разглеждат от различни съдилища в зависимост от предмета на делото.

Графика 16: Марка на Общността: Средна продължителност на делата, свързани с нарушение на марка на Общността* (първа инстанция/в дни) (източник: Европейската комисия и Европейската обсерватория за нарушенията на правата на интелектуална собственост)

Правата на интелектуална собственост са от съществено значение за стимулиране на инвестициите в иновации. Липсата на ефективни средства за упражняване на правата на интелектуална собственост обезкуражава иновациите и творчеството, намаляват и инвестициите. Ето защо на графика 16 са представени данни за времето, необходимо на националните съдилища да вземат решение по дела, свързани с нарушение на най-разпространеното право на интелектуална собственост в ЕС — марката на Общността. Законодателството на ЕС относно марките на Общността²⁹ предоставя съществена роля на националните съдилища, които действат като съдилища на Съюза и вземат решения, засягащи територията на единния пазар. Данните показват различия в средната продължителност на тези дела в различните държави членки, което може да оказва въздействие върху притежателите на марката на Общността, търсещи съдебна защита в дела за предполагаеми нарушения.

²⁹ Регламент относно марката на Общността (207/2009/ЕО)

* HR: През този период няма установени дела. Не е установено наличие на дела в LU и IE през 2012 г., в LT през 2013 г. и в EE и FI през 2014 г. Средната продължителност на делата е изчислена въз основа на статистически данни, когато такива са налични, или на извадка от дела. Държавите членки са подредени въз основа на претеглената средна продължителност на съдебните производства в рамките на тези три години. DK: Данните за 2012 г. и 2013 г. включват всички дела, свързани с марки. EL: Данните за 2014 г. представят средна стойност, изчислена въз основа на данни от различни съдилища. Прогнозни данни за отделните съдилищата са използвани по отношение на данните в DE, ES, PT, SE. Броят на съответните дела е различен за различните държави членки. Броят на съответните дела е ограничен (под пет) в LT през 2012 г., в EE и FI през 2012 г. и 2013 г., в IE и LU през 2013 г. и 2014 г., в HU през 2012 г. и 2014 г. Това може да стане причина за зависимост на средната продължителност от продължителността на дадено изключително дълго или кратко дело и да доведе до големи различия между отделните години.

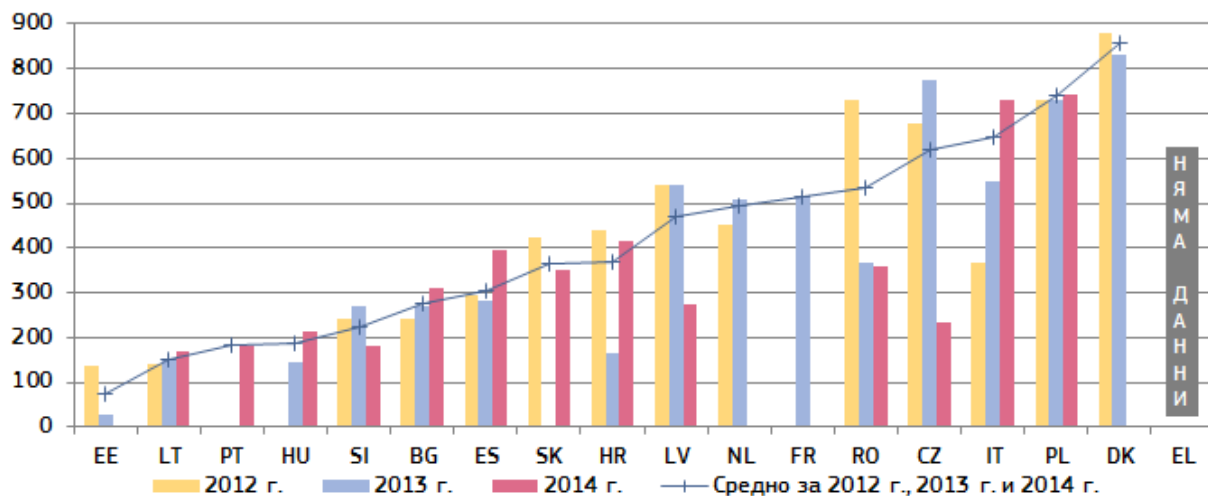
Графика 17: Защита на потребителите: Средна продължителност на делата за съдебен контрол на решенията на органите за защита на потребителите, прилагащи европейското право* (първа инстанция/в дни) (източник: Европейската комисия и Мрежата за сътрудничество в областта на защитата на потребителите)

Ефективното прилагане на правото на ЕС в областта на защитата на потребителите³⁰ гарантира, че потребителите се ползват от правата си и че предприятията, които нарушават правилата на потребителското право, не получават несправедливо предимство. Органите за защита на потребителите и съдилищата имат ключова роля за прилагането на правото на ЕС в областта на защитата на потребителите. Сценарият по-долу обхваща държавите членки, в които органите за защита на потребителите са оправомощени да приемат решения за обявяване на нарушения на потребителското право³¹. Делата, поемани от органите за защита на потребителите, често засягат важни за потребителите въпроси.

³⁰ На графиката е показана средната продължителност на обжалванията на решения на органите за защита на потребителите при съдебни производства, свързани с Директивата относно неравноправните клаузи в потребителските договори (93/13/ЕИО), Директивата относно някои аспекти на продажбата на потребителски стоки и свързаните с тях гаранции (1999/44/ЕО), Директивата относно нелоялните търговски практики (2005/29/ЕО), Директивата за правата на потребителите (2011/83/ЕС) и транспониращите ги национални разпоредби.

³¹ В BE, AT, FI, SE, UK някои административни органи за защита на потребителите не са оправомощени да приемат решения за обявяване на нарушение на съответните правила на потребителското право и сценарият в графика 17 се счита за неприложим. В компетентностите на някои органи за защита на потребителите са включени само части от обхванатото законодателство на ЕС относно защитата на потребителите (например данните за PT покриват само Директива 2005/29/ЕО и Директива 99/44/ЕО).

Голямата продължителност на делата за съдебен контрол би могла да забави решаването на дела за евентуални нарушения на потребителското право, което може сериозно да засегне потребителите и предприятията.

* Сценарият не е приложен за BE, LU, AT, FI, SE, UK. Не е установено наличие на такива дела в IE, CY, MT през периода, за който има данни. DE: Административните органи са компетентни да приемат решения само по трансгранични дела, като през този период не е установено наличие на съответни трансгранични дела. FR: Делата за обжалване са много малко на брой и има налични данни само за 2013 г. ES: Данните обхващат средно по четири автономни области на година, като в други автономни области средната стойност може да е различна. Броят на делата в DK, EE, FR, HR, LT, NL, SI през обхванатия период е малък, което означава, че дадено дело с много голяма или малка продължителност може да повлияе съществено на средната стойност и да доведе до по-големи промени през различните години. Някои държави членки представят прогнозни данни (IT, PL, RO за 2013 г.). По принцип данните не обхващат финансовите услуги и продукти. Средната продължителност се изчислява в календарни дни, считано от деня на внасянето на иска или жалбата в съда до деня, в който съдът приема окончателното си решение.

Други специфични области:

През 2015 г. Комисията проучи начини за събиране на данни съвместно с АСА-Eurore — Асоциацията на държавните съвети и върховните административни юрисдикции на ЕС в областта на обществените поръчки. Правото на ЕС относно обществените поръчки³² е важно от икономическа гледна точка, тъй като предвижда бързи и ефективни средства за правна защита на реалните и потенциалните участници в търгове при оспорването на възлагането на обществени поръчки. Получените от 17 държави членки данни показват, че в периода 2013—2014 г. средната продължителност на материалните производства в ЕС по дела, свързани с обществени поръчки на последна съдебна инстанция³³, е под една година (268 дни)³⁴. Ефективният съдебен контрол гарантира, че участниците в търга могат да се възползват от пълния набор средства за правна защита, предоставени по силата на правото на ЕС относно средствата за правна защита в областта на обществените поръчки, и че

³² Директива 89/665/ЕИО и Директива 92/13/ЕИО (директиви относно средствата за правна защита), изменени с последващи правни актове, по-специално Директива 2007/66/ЕО.

³³ Тези данни не отразяват продължителността на производствата в по-долна инстанция преди подаването на жалба.

³⁴ BE, BG, CZ, EL, ES, IE, FR, HR, CY, LV, LT, HU, NL, AT, SI, FI, SE. Данните обхващат продължителността на материалните производства в областта на обществените поръчки във върховните административни съдилища и съдилищата от последна инстанция от деня на подаване на жалба до деня, в който е постановено решение, като изчисляването е в работни дни.

обществото като цяло не е засегнато от забавянето на изпълнението на обществени поръчки.

3.1.5 Обобщение относно ефикасността на правосъдните системи

Навременното постановяване на съдебните решения е от съществено значение, за да се гарантира гладкото функциониране на правосъдната система. Основните параметри, използвани в информационното табло за оценката на ефикасността на съдебните системи, са продължителността на производствата (прогнозно време в дни, необходими за решаване на дадено дело), делът на приключените производства (съотношението между броя на решените дела и броя на новозаведените дела) и броят на висящите дела (които в края на годината остава да бъдат разгледани). Информационното табло за 2016 г. разкрива някои положителни признаци.

- В сравнение с предишното издание на информационното табло данните показват следното:
 - *Наблюдава се общо подобрене по отношение на продължителността на спорните граждански и търговски дела* (графика 5). Въпреки това държавите, в които продължителността на производствата в широката категория „всички дела“³⁵ (графика 4), както и при административните дела (графика 6) се влошава, са повече от тези, в които тя се подобрява.
 - В повечето държави членки, за които има налични данни, *делът на приключените производства в съдилищата надхвърля 100 %* в категорията „всички дела“ (графика 7) и при спорните граждански и търговски дела (графика 8). Това означава, че те са в състояние да се справят с новозаведените дела в тези области. По отношение на административните дела обаче (графика 9) делът на приключените производства в повечето държави членки е под 100 %, което показва, че на тях им е трудно да се справят с новозаведените дела.
 - *При висящите дела като цяло положението е стабилно*, но в няколко държави членки, които бяха изправени пред особени предизвикателства поради високия брой висящи дела както в категорията „всички дела“ (графика 10), така и при административните дела (графика 12), може да се отчетат подобрения.
- Данните през годините показват следното:
 - Налице е известна *променливост* в резултатите, които могат да се подобряват или влошават в държавите членки в зависимост от годината. Тези промени могат да се обяснят с контекстуални фактори, като например внезапно повишаване на новозаведените дела — тъй като различия от порядъка на над 10 % при новозаведените дела не са необичайни. Различните резултати могат също така да се дължат на системни недостатъци, като например липса на гъвкавост и готовност за реакция на правосъдната система, недостатъчен капацитет за адаптиране към промените или несъответствия в процеса на реформа.
 - Там, където съществува възможност за наблюдение на тенденциите през последните три години, се оказва, че при спорните граждански и търговски дела и

³⁵ Всички спорни и безспорни граждански и търговски дела, безспорни дела във връзка с поземлените и търговските регистри, други дела относно регистрите, други безспорни дела, административноправни дела и други дела, които не са наказателноправни, съгласно методиката на СЕРЕЈ.

в категорията „всички дела“ броят на държавите, в които *продължителността на производствата се е подобрила*, е по-голям от броя на тези, в които не е налице подобрене. При административните дела обаче положението се е влошило. В държавите, където *делът на приключените производства е под 100 %*, могат да се наблюдават повече отрицателни, отколкото положителни тенденции като цяло за всички дела. Що се отнася до *висящите дела*, налице е *леко цялостно намаление* при всички категории дела.

- Данните за конкретните области осигуряват по-задълбочена представа за продължителността на производствата в някои ситуации, свързани с правото на ЕС (например законодателството в областта на конкуренцията, електронните комуникации, правата на потребителите и интелектуалната собственост). Целта на тези данни е да се отрази по-добре функционирането на съдебните системи при конкретни видове търговски спорове дори ако стеснените сценарии, които са използвани за получаването на данните, налагат заключения да се правят с известна предпазливост. Данните показват следното:
 - Продължителността на производствата в една и съща държава членки *може да се различава значително в зависимост от съответната област на правото*. Също така изглежда, че някои държави членки се справят по-малко добре в тези конкретни области, отколкото в представените по-горе по-широки категории дела. Това може да се обясни със сложността на предмета, специфичните процедурни стъпки или с факта, че няколко сложни дела могат да се окажат въздействие върху средната продължителност.
 - Средната продължителността на съдебните дела между частни страни е *по-малка в сравнение със съдебните дела срещу държавни органи*. Например само в няколко държави членки средната продължителност на съдебния контрол на решенията на националните органи, прилагащи правото на ЕС (например органите за защита на конкуренцията, органите за защита на потребителите или органите в областта на електронните комуникации), на първа инстанция отнеме по-малко от една година. Тези констатации подчертават значението за дружествата и потребителите на гладкото функциониране на цялата *верига на прилагане на правото на ЕС*, от компетентния орган до последната съдебна инстанция. Те потвърждават също така и ключовата роля на съдебната власт за ефективността на правото на ЕС и на икономическото управление.

3.2 Качество на правосъдните системи

Ефективните правосъдни системи изискват не само навременни решения, но и качество. Дефицитите в това отношение могат да увеличат рисковете за големите дружества и МСП, свързани с осъществяването на стопанска дейност, и да засегнат избора на потребителите. Въпреки че не съществува един-единствен общоприет начин за измерване на качеството на правосъдните системи, в информационното табло се поставя акцент върху определени фактори, които са широко приети като целесъобразни³⁶ и които могат да спомогнат за подобряване на качеството на правосъдието. Те са подредени в четири категории: (1) достъпност на правосъдието за гражданите и предприятията; (2) достатъчно равнище на материалните и човешките ресурси; (3) въвеждане на инструменти за оценка на място; и (4) използване на стандарти за качество.

3.2.1 Достъпност

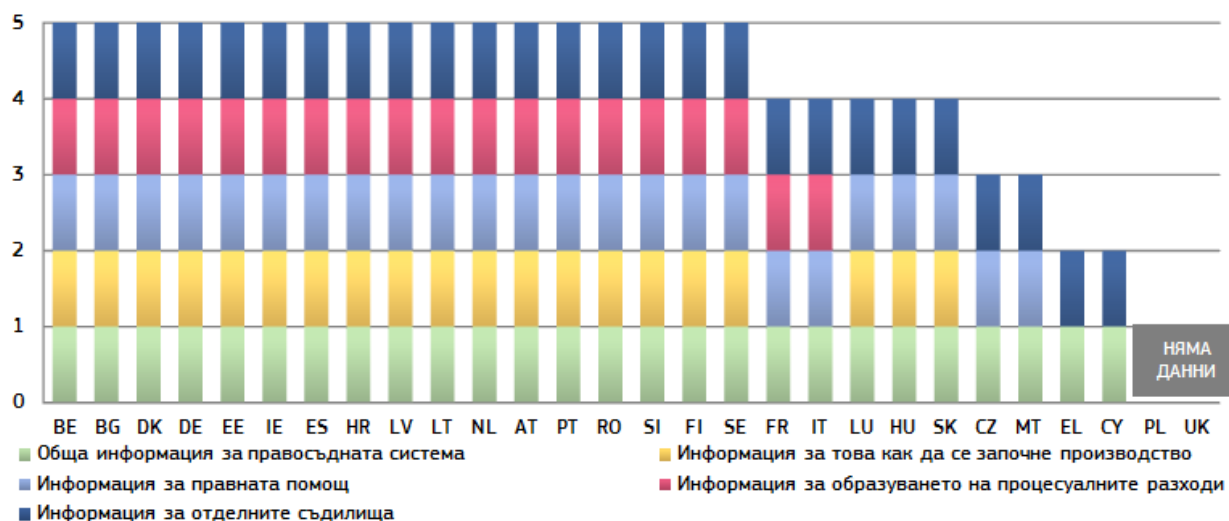
Необходима е достъпност в рамките на цялата верига на правораздаване с цел да се улесни получаването на информация — за правосъдната система, за това как да се подаде иск и свързаните с него финансови аспекти, както и за актуалното състояние на производствата до края на процеса — така че до решението да е наличен бърз онлайн достъп.

– Предоставяне на информация за правосъдната система –

В основата на достъпа до правосъдие е информацията, която се предоставя на гражданите и предприятията относно общите аспекти на правосъдната система.

³⁶ Вж. например „Checklist for promoting the quality of justice and the courts“ („Контролен списък за насърчаване на качеството на правосъдието и съдилищата“), Европейска комисия за ефикасност на правосъдието (СЕРЕJ); Становище № 6 (2004) на Консултативния съвет на европейските съдии (КСЕС), което може да бъде намерено на адрес: <https://wcd.coe.int/ViewDoc.jsp?Ref=CCJE%282004%29OP6&Language=lanBulgarian&Ver=original&Site=COE&BackColorInternet=FEF2E0&BackColorIntranet=FEF2E0&BackColorLogged=c3c3c3>

Графика 18: Наличност на онлайн информация относно съдебната система за широката общественост* (източник: Европейска комисия³⁷)

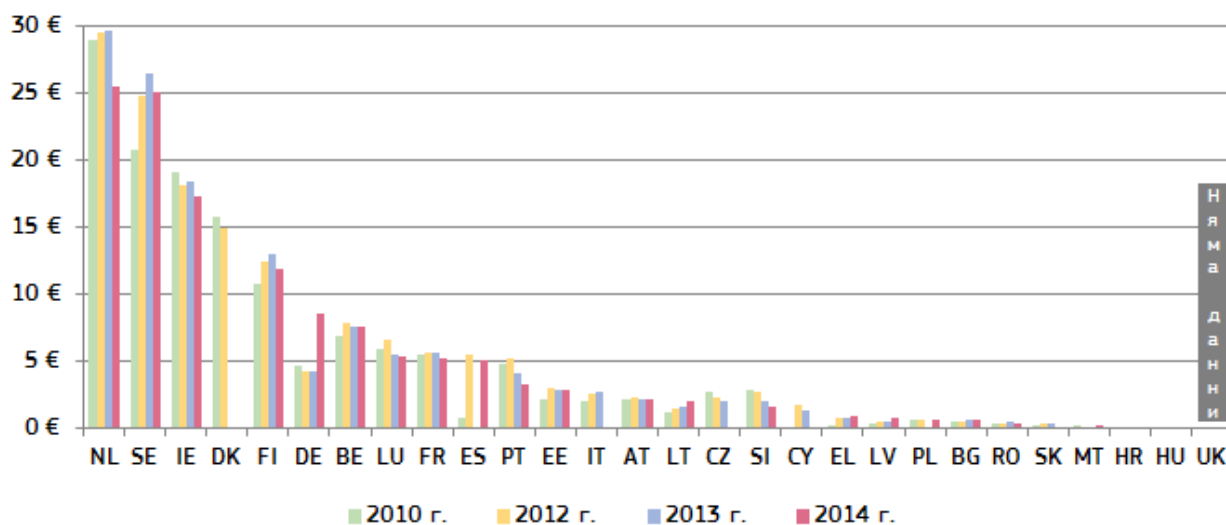
* В някои държави членки (SI, RO) информацията за формирането на процесуалните разходи се предоставя чрез публикуване на законодателството, което съдържа съответната информация. BG: Не всеки съд публикува на интернет страницата си информация относно правосъдната система, започването на производство, правната помощ и формирането на процесуалните разходи. CZ: Информацията относно започването на производствата може да бъде намерена на интернет страницата на Върховния съд, на Върховния административен съд и на Конституционния съд. DE: Всяка федерална провинция и органите на федерално равнище решават коя информация да бъде предоставена онлайн.

– Предоставяне на правна помощ–

„На лицата, които не разполагат с достатъчно средства, се предоставя правна помощ, доколкото тази помощ е необходима, за да се осигури реален достъп до правосъдие“ (Хартата на основните права на ЕС (член 47, параграф 3). На графика 19 държавите членки са подредени в зависимост от бюджета за правна помощ на глава от населението. Всички държави членки отчитат наличието на предвиден за целта бюджет.

³⁷ Данните са за 2015 г. и са събрани в сътрудничество с групата на лицата за контакт относно националните правосъдни системи.

Графика 19: Годишен публичен бюджет, отпуснат за правна помощ* (в EUR на глава от населението) (източник: проучване на Европейската комисия за ефикасност на правосъдието)

*В някои държави членки част от правната помощ може да се покрива и от юристите; това не е отразено в горепосочените данни.

Графика 20: Праг на доходите за правна помощ във връзка с конкретно дело в областта на потребителското право* (разлики в % между прага на бедността, установен от Евростат, и прага на доходите) (източник: Европейската комисия и Съвета на адвокатските колегии в Европа (ССВЕ)³⁸)

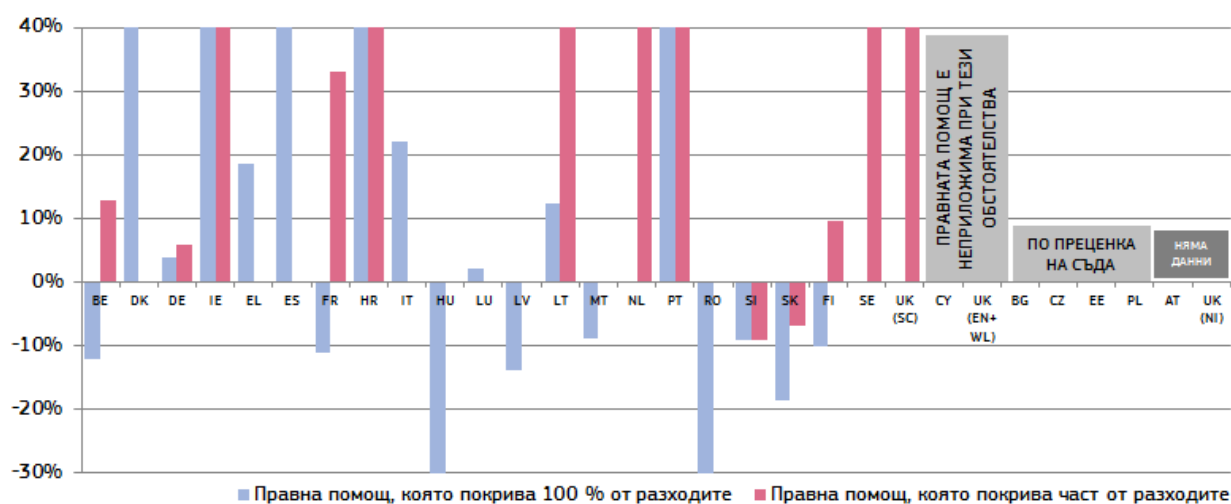
При сравнението между бюджетите за правна помощ не се отчитат различните макроикономически условия в рамките на Съюза. С цел по-добро сравнение ССВЕ използва специфичен стеснен сценарий на потребителски спор, чиято цел е да представи допустимостта на физическите лица за предоставяне на правна помощ в контекста на доходите и условията на живот във всяка държава членка. Данните в графика 20 отразяват този конкретен сценарий. Предвид сложността на режимите за правна помощ в държавите членки към сравненията следва да се подхожда внимателно и без да се правят обобщения³⁹.

³⁸ Данните са за 2015 г. и са събрани от членове на ССВЕ чрез отговори на въпросник въз основа на следния конкретен сценарий: Дело, заведено от частно лице срещу предприятие (стойността на иска е 3000 евро). Като се има предвид, че условията за предоставяне на правна помощ зависят от положението на лицето, беше използван следният сценарий: несемейно работещо лице, на 35 години, без отговорности по отношение на издръжка на зависими лица, с постоянни доходи и живеещо в апартамент под наем.

³⁹ Държавите членки използват различни методи за установяване на прага за допустимост, например различни референтни периоди (месечен/годишен доход). Близко половината от държавите членки прилагат различни финансови и нефинансови имуществени прагове в допълнение към прага на доходите. Имуствените прагове, установени от държавите членки, не са взети предвид. Системите за правна помощ в някои държави членки предвиждат връщане на предоставената правна помощ със задна дата, когато доходите/имуществото на получателя на правна помощ се увеличат над определен праг в рамките на определен брой години след предоставянето на правната помощ. В BE, BG, IE, ES, FR, HR, LV, LT, LU, MT, NL, PL, PT, RO и UK (SC) определени категории лица (например лица, които получават помощи за безработица, нетрудоспособност или здравни грижи) получават право на правна помощ по граждански и търговски спорове автоматично, без да е необходимо да доказват финансовите си възможности.

В повечето държави членки предоставянето на правна помощ се основава на доходите на заявителя⁴⁰. На графика 20 по-долу се сравняват в проценти праговете на доходите за предоставяне на правна помощ⁴¹ с праговете на Евростат за *риска от бедност* (праг на Евростат)⁴². Например, ако допустимостта за предоставяне на правна помощ се определя на 20 %, това означава, че кандидат за помощ с доход с 20 % по-висок от прага на Евростат може да получи правна помощ. Напротив, ако допустимостта за предоставяне на правна помощ се определя на -20 %, това означава, че прагът на доходите за правна помощ е с 20 % по-нисък от прага на Евростат. Това осигурява сравнителен преглед на праговете на доходите, които държавите членки използват за предоставяне на правна помощ в този конкретен сценарий.

Някои държави членки използват система за правна помощ, която покрива 100 % от процесуалните разходи (пълна правна помощ), която се допълва от система, покриваща части от разходите (частична правна помощ). Някои държави членки използват или само система за цялостна правна помощ, или само система за частична правна помощ.

* Повечето държави членки използват разполагаемия доход, за да определят прага за допустимост за предоставяне на правна помощ, с изключение на DK, FR, NL, PT, които използват брутния доход. BG: Правна помощ, покриваща 100 % от разходите, се предоставя на лица, които отговарят на условията за получаване на месечни социални помощи; DE: Размерът на прага на доходите се основава на *Prozesskostenhilfebekanntmachung* за 2015 г. и на средните годишни разходи за жилище в DE през 2013 г. (SILC); IE: В допълнение към доходите заявителят трябва да е в състояние да докаже, че плащането на финансовото участие ще му причини неоправдано затруднение. LV: Размер на доходите между 128,06 EUR и 320 EUR в зависимост от мястото на пребиваване на заявителя. Ставката се основава на средната аритметична стойност. FI: Минималният размер на доходите се основава на прага на средства, необходими за едно лице, което не издържа зависими членове на семейството, и на средните годишни разходи за жилище във FI през 2013 г. (SILC). UK (SC): Сумата по делото (3000 EUR) ще бъде разгледана в рамките на производствата по искове с малък материален интерес, за които не е предвидено отпускането на цялостна правна помощ.

– Предявяване на иск онлайн –

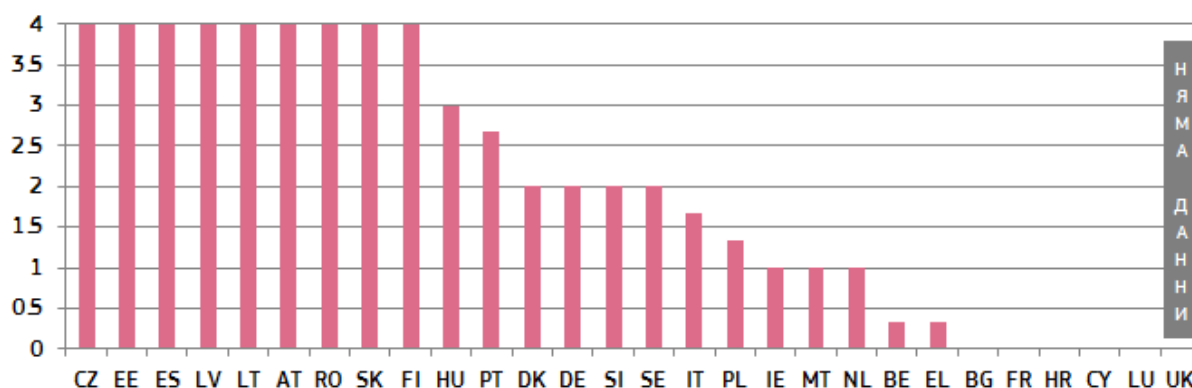
⁴⁰ Допълнителните критерии, които държавите членки могат да използват за предоставянето на правна помощ на физически лица, като например важността на делото, не са отразени в този сценарий.

⁴¹ Данните се отнасят за праговете за доходи, валидни през 2015 г.

⁴² Източник: Европейското изследване на доходите и условията на живот, таблици на Евростат *ilc_li01*, <http://ec.europa.eu/eurostat/web/income-and-living-conditions/data/database>

Електронното предявяване на искове и електронната комуникация между съдилищата и адвокатите е друг важен елемент, който улеснява достъпа до правосъдие и намалява забавянията и разходите. Системите за ИКТ в съдилищата имат и все по-важна роля в трансграничното сътрудничество между органите на съдебната власт, като по този начин улесняват прилагането на законодателството на ЕС.

Графика 21: Предявяване на искове по електронен път* (0 = наличие на такава възможност в 0 % от съдилищата, 4 = наличие на такава възможност в 100 % от съдилищата⁴³) (източник: проучване на Европейската комисия за ефикасност на правосъдието)

* PL: Възможността за предявяване на искове пред съда по електронен път съществува само за дела, та, свързани със заповеди за плащане. RO: Иск може да бъде предявен пред съда посредством електронна поща. Впоследствие така подаденият иск се разпечатва и добавя към материалите по делото.

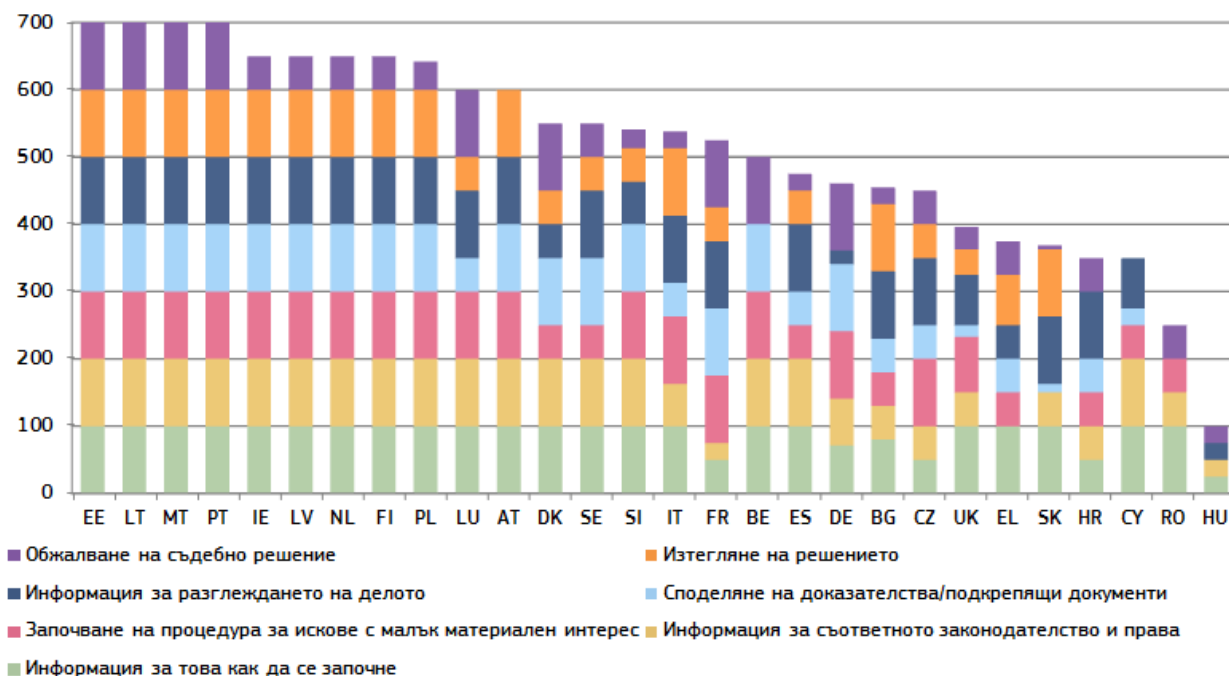
Графика 22: Сравнителен анализ на онлайн процедурите за искове с малък материален интерес (източник: 13-и сравнителен анализ за електронното управление (e-Government Benchmark Report), проучване, изготвено по поръчка на Европейската комисия, Генерална дирекция „Съобщителни мрежи, съдържание и технологии“)⁴⁴

Наличието на лесни начини за предявяване на искове с малък материален интерес — независимо дали на национално, или на европейско равнище — е от ключово значение за подобряването на достъпа на гражданите до правосъдие и за това да им се осигури възможност по-ефективно да упражняват правата си на потребители. Значението на трансграничните онлайн процедури за искове с малък материален интерес също така се увеличава вследствие на трансграничната електронна търговия. Ето защо една от целите на политиката на Европейската комисия е да опрости и ускори процедурите за искове с малък материален интерес чрез подобряване на комуникацията между органите на съдебната власт и чрез интелигентното използване на ИКТ. Крайната цел е да се намали административната тежест за всички групи ползватели: съдилищата, участниците в

⁴³ Данните са за 2014 г. Процент на оборудване от 100 % (устройството е напълно внедрено) до 0 % (устройството не съществува) показва функционалното присъствие в съдилищата на устройството, обхванато от графиката, съгласно следната скала: (100 % = 4 точки, ако е приложимо за всички въпроси / 1,33 точки на конкретен въпрос; 50—99 % = 3 точки, ако е приложимо за всички въпроси / 1 точка за конкретен въпрос; 10—49 % = 2 точки, ако е приложимо за всички въпроси / 0,66 точки на конкретен въпрос; 1—9 % = 1 точка, ако е приложимо за всички въпроси / 0,33 точки на конкретен въпрос. Въпросът се отнася до вида на разглежданите съдебни спорове (граждански/търговски, наказателни, административни или други).

⁴⁴ Данните са за 2015 г. Ще бъде публикувано на адрес: <http://ec.europa.eu/digital-agenda/en/news/>

съдебната система и крайните потребители. За 13-ия сравнителен анализ за електронното управление (e-Government Benchmark Report), чието изготвяне беше възложено от Европейската комисия, оценката на процедурата за искове с малък материален интерес беше извършена от изследователи (т.нар. „тайни клиенти“)⁴⁵. Целта беше да се установи дали разпоредбите за обществените онлайн услуги са организирани въз основа на потребностите на потребителите⁴⁶.

* Държавите членки получиха 100 точки за съответната категория единствено ако услугата бе напълно налична онлайн през централен портал. Те получиха 50 точки, ако в интернет бе налична единствено информацията относно съответната услуга.

Графиката показва подобрена наличност на услугата във всички седем категории в сравнение с данните за предходната година. Деветнадесет държави членки показват подобрене в сравнение с миналата година, като в нито една не се отчита по-слаб резултат.

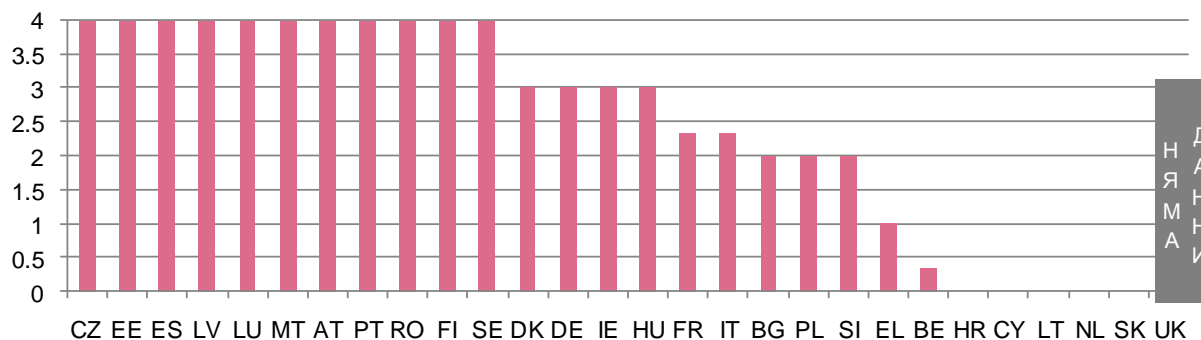
– Електронна комуникация между съдилищата и адвокатите –

Графика 23: Електронни комуникации (0 = наличие на такава възможност в 0 % от съдилищата, 4 = наличие на такава възможност в 100 % от съдилищата⁴⁷) (източник: проучване на Европейската комисия за ефикасност на правосъдието)

⁴⁵ Тайните клиенти са обучени и разполагат с инструкции да наблюдават, да преминат през процеса (на предоставяне на обществена услуга) и да го оценят, като действат като потенциален потребител.

⁴⁶ За тази цел всеки изследовател е действал като обикновен гражданин, като на неговия „опит“ са били наложени времеви рамки, т.е. всеки таен клиент е разполагал с един ден за да оцени едно „събитие от живота“ (life event). Това означава, че когато даден елемент не е могъл да бъде намерен в рамките на този срок, за него е даден отрицателен отговор.

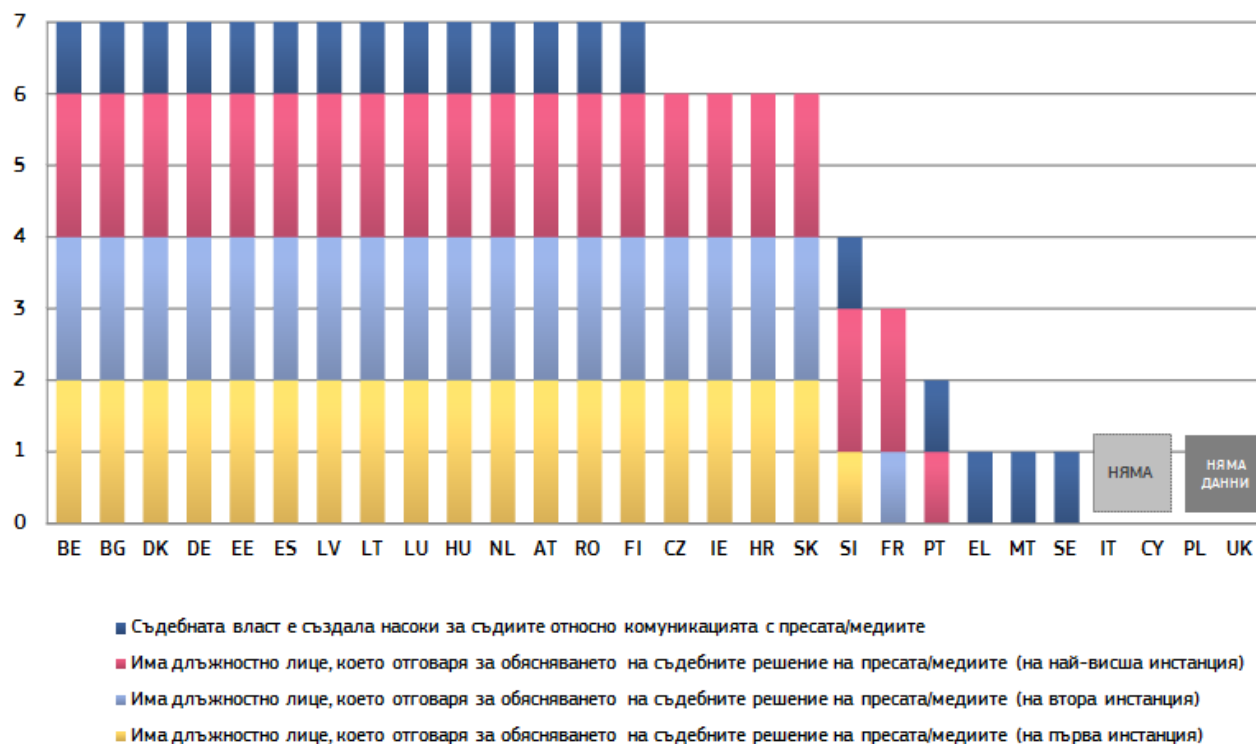
⁴⁷ Данните са за 2014 г. Процент на оборудване от 100 % (устройството е напълно внедрено) до 0 % (устройството не съществува) показва функционалното присъствие в съдилищата на устройството, обхванато от графиката, съгласно следната скала: (100 % = 4 точки, ако е приложимо за всички въпроси / 1,33 точки на конкретен въпрос; 50-99 % = 3 точки, ако е приложимо за всички въпроси / 1 точка за конкретен въпрос; 10-49 % = 2 точки, ако е приложимо за всички въпроси / 0,66 точки на конкретен

– Комуникация с медиите –

Като получават и представят разбираема и навременна информация, медиите изпълняват ролята на канал, който допринася за достъпността на правосъдните системи и работата на съдилищата.

Графика 24: Отношения между съдилищата и пресата/медиите* (източник: Европейска комисия⁴⁸)

* За всяка инстанция (първа, втора и трета) могат да бъдат дадени две точки, ако са обхванати граждански/търговски дела и административни дела. Ако е обхваната само една категория дела (напр. граждански/търговски или административни), се дава само една точка на инстанция. DE: Всяка федерална провинция има свои собствени насоки за съдиите във връзка с комуникациите им с пресата и медиите. SE:

въпрос; 1-9 % = 1 точка, ако е приложимо за всички въпроси / 0,33 точки на конкретен въпрос. Въпросът се отнася до вида на разглежданите съдебни спорове (граждански/търговски, наказателни, административни или други).

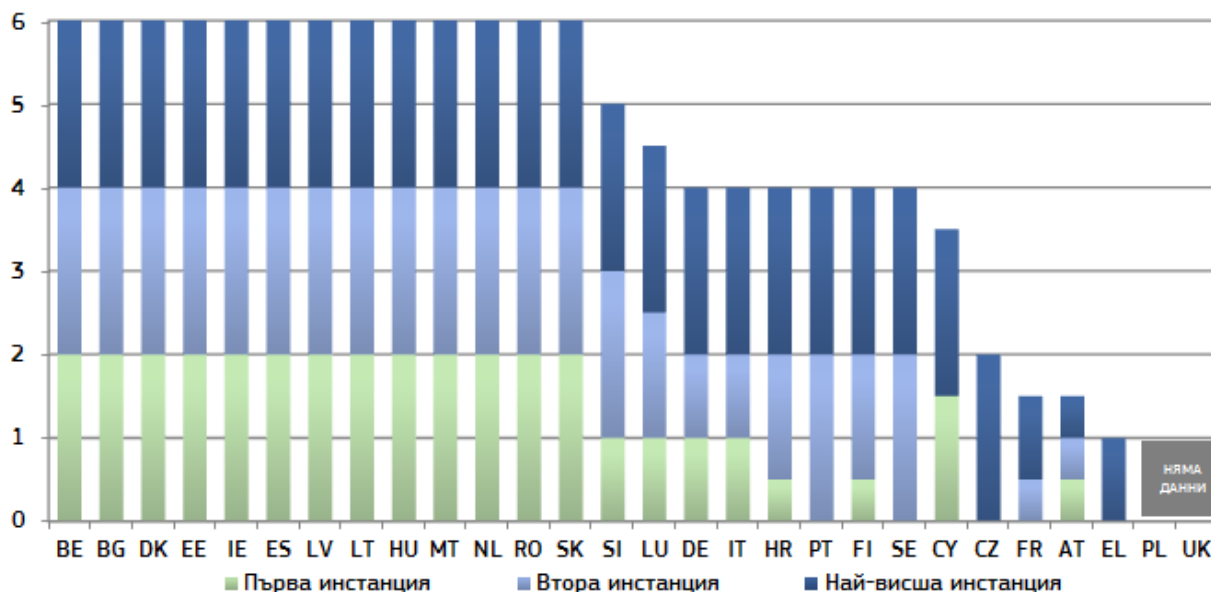
⁴⁸ Данните са за 2015 г. и са събрани в сътрудничество с групата на лицата за контакт относно националните правосъдни системи.

Съдиите се насърчават активно да съобщават своите решения на медиите. Освен това е създадена медийна група, състояща се от съдии от всичките три инстанции.

– Достъп до съдебните решения –

Предоставянето на съдебните решения онлайн допринася за подобряване на прозрачността и разбирането на правосъдната система и помага на гражданите и предприятията да вземат информирани решения при достъпа си до правосъдие. Това би могло да допринесе и за повишаване на последователността на съдебната практика.

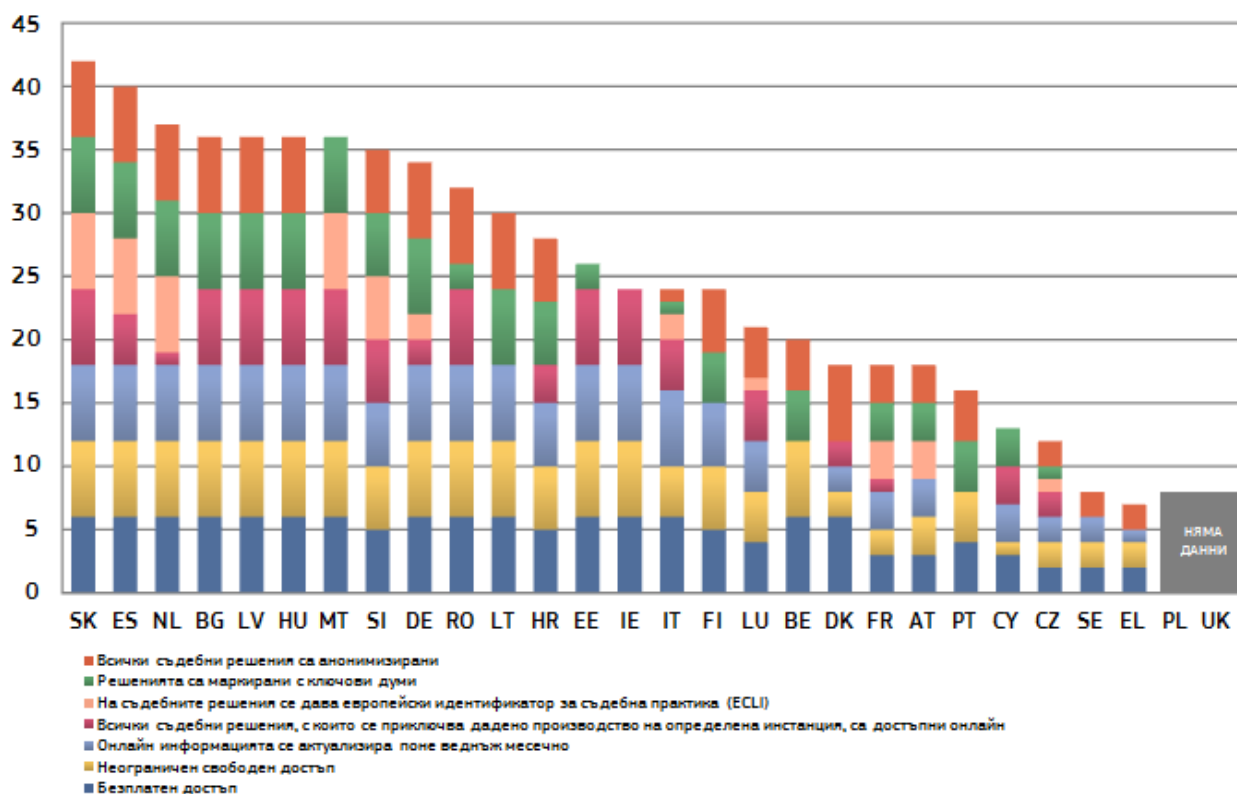
Графика 25: Достъп до публикувани съдебни решения онлайн* (граждански и търговски и административни дела, всички инстанции) (източник: Европейска комисия⁴⁹)

* При гражданските/търговските и административните дела се присъжда по една точка съответно за всяка инстанция, когато съдебните решения на всички съдилища са достъпни онлайн за широката общественост (0,5 точки, когато съдебните решения са налични само за някои съдилища). Ако в дадена държава членка има само две инстанции, се присъждат точки за три инстанции, като несъществуващата инстанция получава същия брой точки като съответната най-висша инстанция. Например, ако дадена държава членка разполага само с първата и висша инстанция — като висшата инстанция е получила две точки, на втората инстанция (която не съществува) също се присъждат две точки. Що се отнася до държавите членки, в които няма разлика между административни и граждански/търговски дела, двете области на правото получават еднакъв брой точки. В някои държави членки не се предоставя онлайн достъп до всички съдебни решения. CZ: Някои първоинстанционни съдебни решения по административни дела се предоставят на интернет страницата на Върховния административен съд. DE: Всяка федерална провинция и органите на федерално равнище решават дали да предоставят онлайн достъп до решенията на съответните съдилища. IT: Онлайн достъп до решения на първа и втора инстанция по граждански/търговски дела имат само засегнатите страни. SE: Обществеността има право да чете всички съдебни решения, стига те да не са класифицирани. RO: Онлайн достъпът на широката общественост до съдебните решения е въведен през декември 2015 г.

Графика 26: Мерки за достъп до публикувани съдебни решения онлайн на всички инстанции* — граждански/търговски и административни дела (източник: Европейска комисия⁵⁰)

⁴⁹ Данните за 2015 г. и са събрани в сътрудничество с групата на лицата за контакт относно националните правосъдни системи.

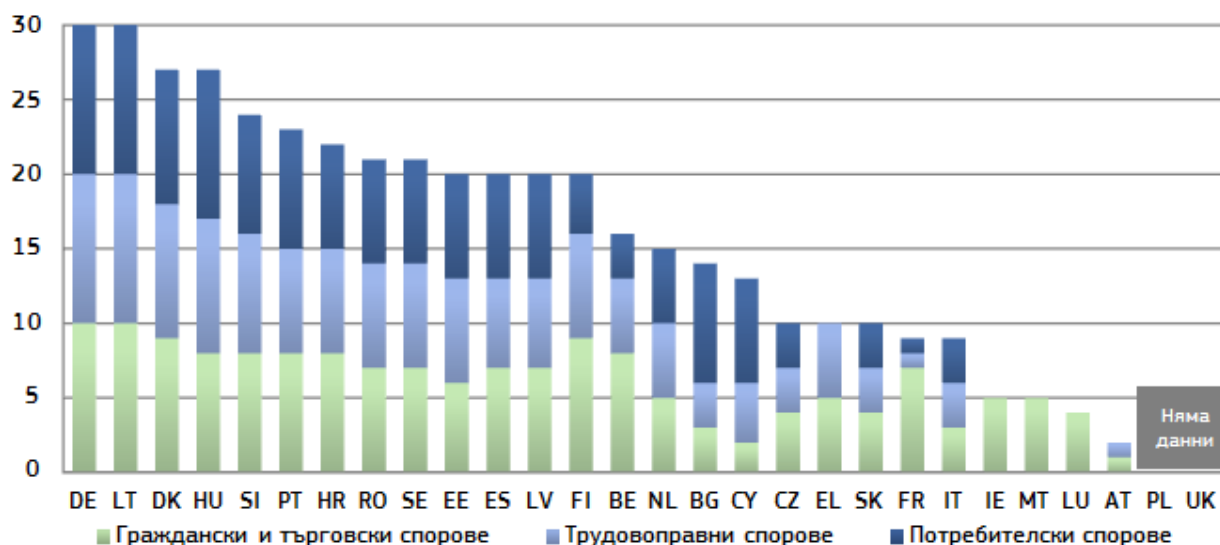
* За всяка инстанция (първа, втора и трета) могат да бъдат дадени две точки, ако са обхванати граждански/търговски и административни дела. Ако е обхваната само една категория дела (напр. граждански/търговски или административни дела), може да бъде дадена само една точка за инстанция. В някои държави членки (IE, MT, EE) съдиите решават дали съдебните решения да се анонимизират. IE: Решенията по силата на семейното право, като и тези, свързани с грижите за децата и някои други производства, се анонимизират, когато това се изисква съгласно закона. MT: Всички дела по силата на семейното право са анонимизирани. DE: Онлайн публикуване на набор от съдебни решения в повечето федерални провинции, маркиране на съдебни решения с ключови думи в някои федерални провинции, система на присъждане на европейски идентификатор за съдебна практика (ECLI) във Федералния конституционен съд, Федералния административен съд и Федералния съд по трудовоправни спорове. IT: Онлайн достъп до решения на първа и втора инстанция по граждански/търговски дела имат само засегнатите страни. RO: Онлайн достъпът на широката общественост до съдебните решения е въведен през декември 2015 г., като постепенно се качват всички решения от 2007 г. насам.

– Достъп до алтернативни способности за разрешаване на спорове –

Достъпът до правосъдие не се ограничава до съдилищата и засяга и други възможности извън съдилищата. Всички предоставили данни държави членки са въвели алтернативни способности за разрешаване на спорове. Насърчаването и стимулирането на доброволното им използване с цел информиране и повишаване на осведомеността допринася за подобряването на достъпа до правосъдие. Графика 27 обхваща всички алтернативни способности за разрешаване на спорове, различни от разрешаването в съда. Медиацията, помирението и арбитражът са най-често срещаните форми на алтернативните способности за разрешаване на спорове.

⁵⁰ Данните за 2015 г. и са събрани в сътрудничество с групата на лицата за контакт относно националните правосъдни системи.

Графика 27: Насърчаване и стимули за използване на алтернативни способы за разрешаване на спорове* (източник: Европейска комисия⁵¹)

* Агрегирани показатели въз основа на следните показатели: * 1) уебсайт с информацията относно алтернативните способы за разрешаване на спорове; 2) информационни кампании в медиите; 3) брошури за широката общественост; 4) съдът предвижда специфични информационни сесии относно алтернативните способы за разрешаване на спорове; 5) наличие на координатор по алтернативни способы за разрешаване на спорове/медиация в съдилищата; 6) публикуване на оценки, свързани с използването на алтернативните способы за разрешаване на спорове; 7) публикуване на статистически данни за използването на алтернативни способы за разрешаване на спорове; 8) правната помощ обхваща (частично или изцяло) разходите за използване на алтернативни способы за разрешаване на спорове; 9) пълно или частично възстановяване на съдебните такси, включително държавни такси, ако алтернативното разрешаване на спорове е успешно; 10) не се изисква адвокат за процедура по алтернативно разрешаване на спорове; 11) съдия може да действа като медиатор; 12) други. За всеки от тези 12 показателя се присъжда по една точка. За всяка област на правото може да бъдат присъдени максимум 12 точки. В някои държави членки (ES, FR, LT) помирителните процедури преди съдебните производства са задължителни за трудовоправните спорове. В допълнение в ES съдебната медиация е задължителна след началото на съдебните производства. IE: Мерките за насърчаване и стимулиране се отнасят само до производствата по семейното право. IT: Съдиите могат да действат като помирители в дадено производство, като в такива случаи помирието подлежи на изпълнение. LV: Не се начисляват съдебни такси при трудовоправни спорове.

⁵¹ Данните са за 2015 г. и са събрани в сътрудничество с групата на лицата за контакт относно националните правосъдни системи.

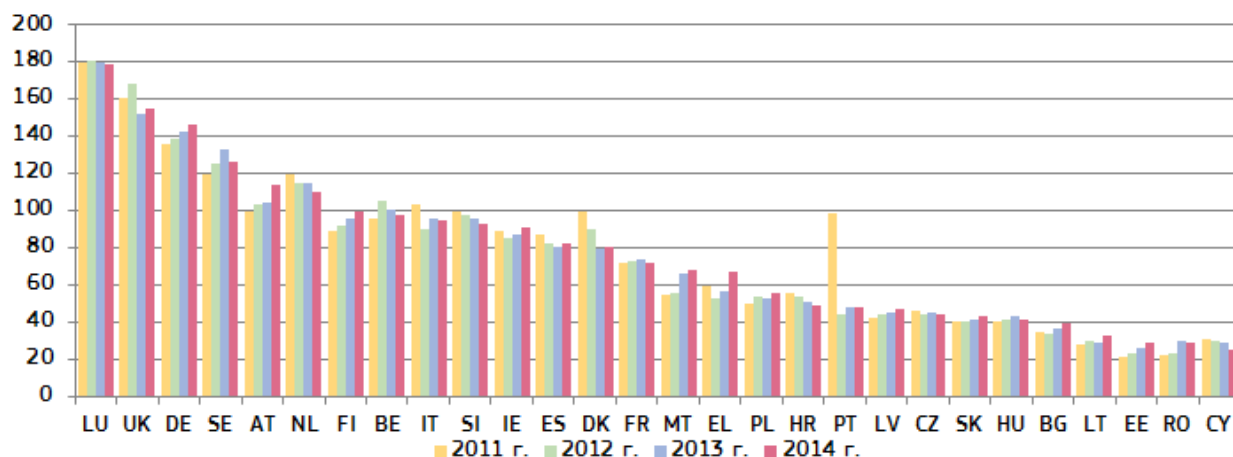
3.2.2 Ресурси

Доброто функциониране на правосъдната система изисква наличието на достатъчни ресурси, както и на подходящи условия в съдилищата и на добре квалифициран персонал. Дефицитът на достатъчен брой служители с необходимата квалификация и умения и достъп до текущо обучение излага на риск качеството на работата и на съдебните решения.

– Финансови ресурси –

На графиките по-долу е показан бюджетът, действително усвоен от съдилищата, най-напред на глава от населението (графика 28) и след това като дял от брутният вътрешен продукт (графика 29)⁵².

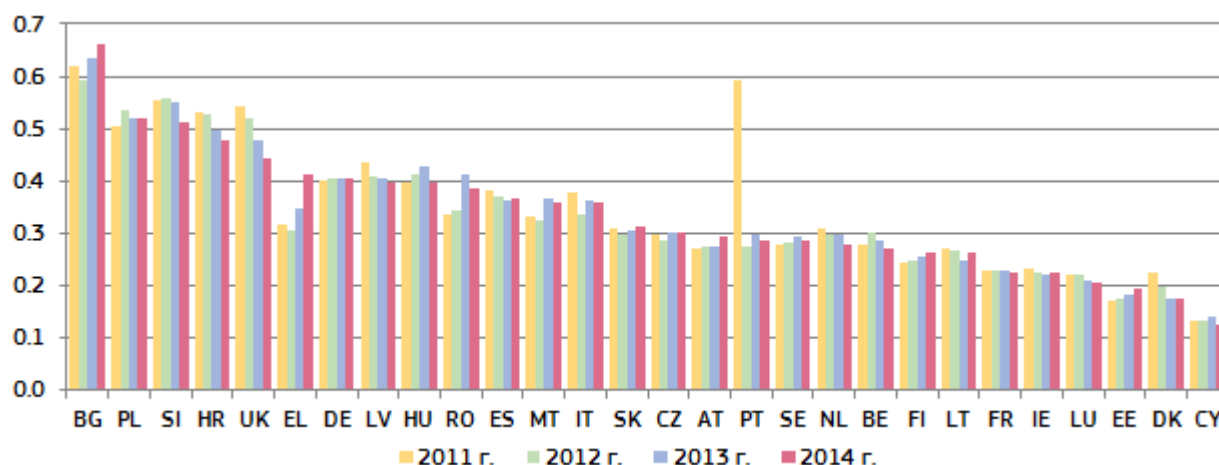
Графика 28: Общо разходи на сектор „Държавно управление“ за съдилищата* (в EUR на глава от населението) (източник: Евростат)

* Данните за ES, LT, LU, NL и SK са предварителни.

⁵² Източник: Общите (действителни) разходи на сектор „Държавно управление“ за управление, дейност или подкрепа на административните, гражданските и наказателните съдилища и съдебната система, включително събирането на глоби, наложени от съда, и изпълнението на съдебни спогодби, както и дейността на системите за пробация и правна помощ — правно представителство и консултации, предоставени от страна на държавата или други организации или лица, с осигурени от държавата парични средства или услуги, с изключение на затворническата администрация (данни от националните сметки, класификация на функциите на държавното управление, група 03.3), таблица на Евростат gov_10a_exp, <http://ec.europa.eu/eurostat/data/database>

Графика 29: Разходи на сектор „Държавно управление“ за съдилища (като процент от brutния вътрешен продукт) (източник: Евростат)

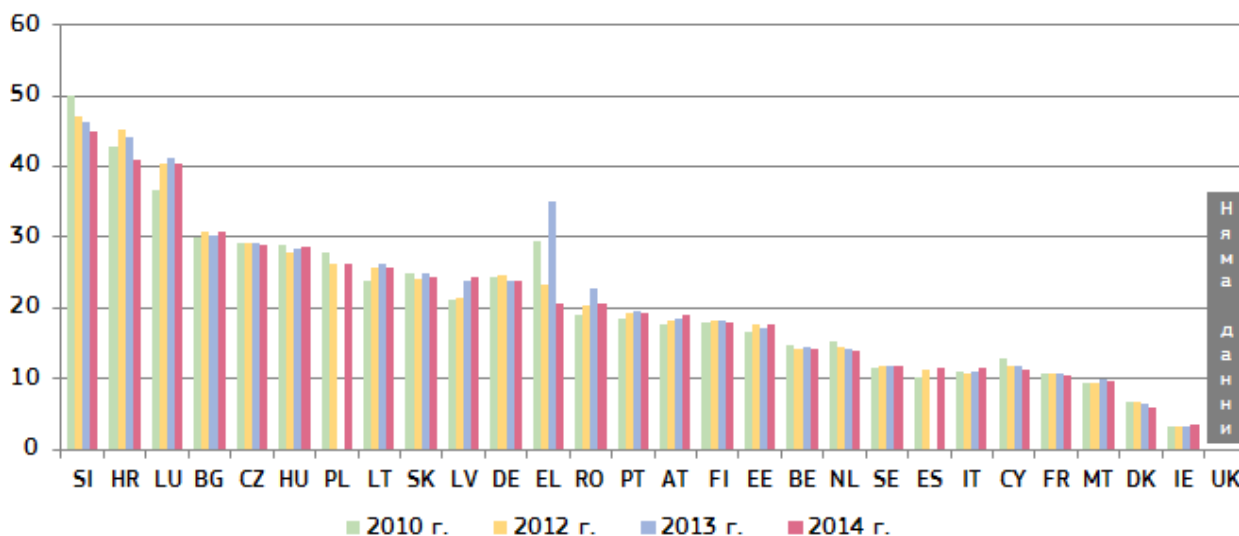

* Данните за ES, LT, LU, NL и SK са предварителни.

– Човешки ресурси –

Човешките ресурси са важен актив на правосъдната система. Равнопоставеността между половете при съдиите носи допълнителни знания, умения и опит и отразява обществената действителност.

Графика 30: Брой на съдиите* (на 100 000 души от населението) (източник: проучване на Европейската комисия за ефикасност на правосъдието)

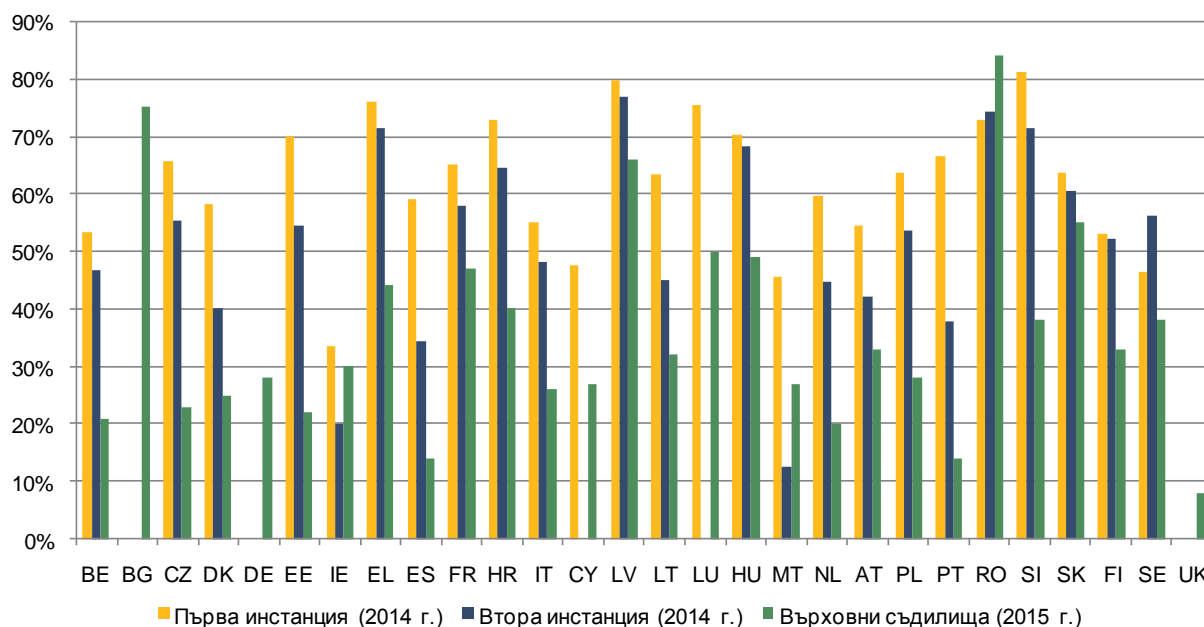

*Категорията се състои от съдии на пълно работно време съгласно методиката на Европейската комисия за ефикасност на правосъдието. Тя не включва Rechtspfleger/съдебните администратори, които съществуват в някои държави членки. EL: Общият брой на професионалните съдии включва различни категории през посочените по-горе години, което отчасти обяснява варирането му.

Графика 31: Дял на жените професионални съдии на първа и втора инстанция и във върховните съдилища (източник: проучване на Европейската комисия (върховните

съдилища)⁵³ и на Европейската комисия за ефикасност на правосъдието (на първа и втора инстанция)

Седем държави членки отчитат наличие на равнопоставеност между половете⁵⁴ при съдиите в двете инстанции, докато в 14 от държавите членки докладваният дял на съдиите жени надхвърля този на мъжете в поне една от двете инстанции. На равнището на Върховния съд обаче в 19 държави членки отчетеният дял на професионалните съдии жени е по-нисък — в някои случаи много по-нисък — от 40 %.

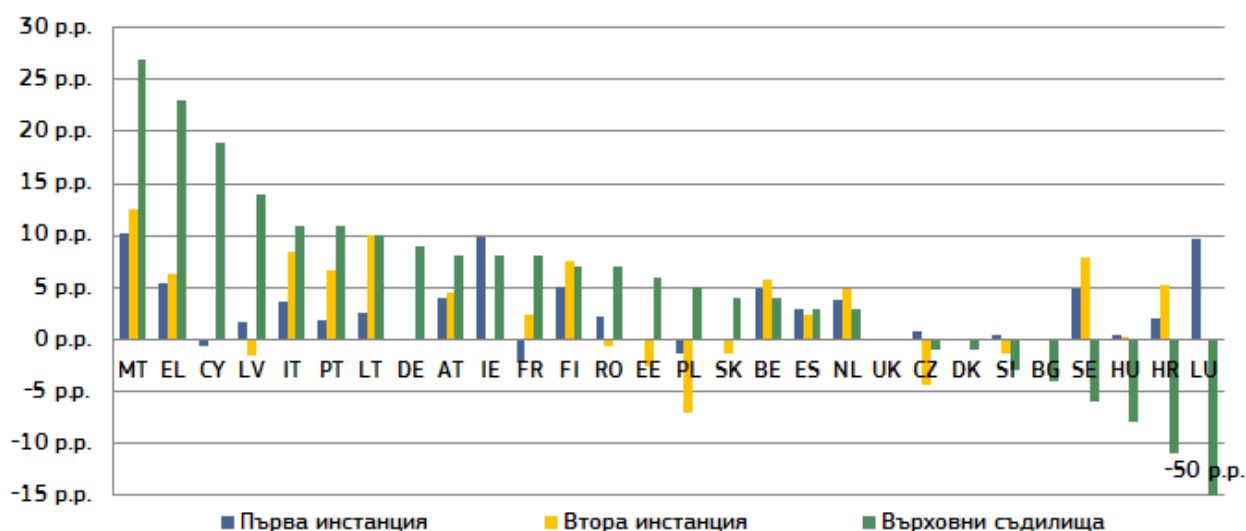

Графика 32: Промяна в дела на жените професионални съдии на първа и втора инстанция от 2010 г. до 2014 г. и във върховните съдилища от 2010 г. до 2015 г.* (разлика в процентни пунктове) (източник: проучване на Европейската комисия (върховните съдилища)⁵⁵ и на Европейската комисия за ефикасност на правосъдието (на първа и втора инстанция)

⁵³ Източник на данните за върховните съдилища: Европейска комисия, Database on women and men in decision-making (База данни относно жените и мъжете в областта на вземането на решения), която може да бъде намерена на адрес: http://ec.europa.eu/justice/gender-equality/gender-decision-making/database/index_en.htm

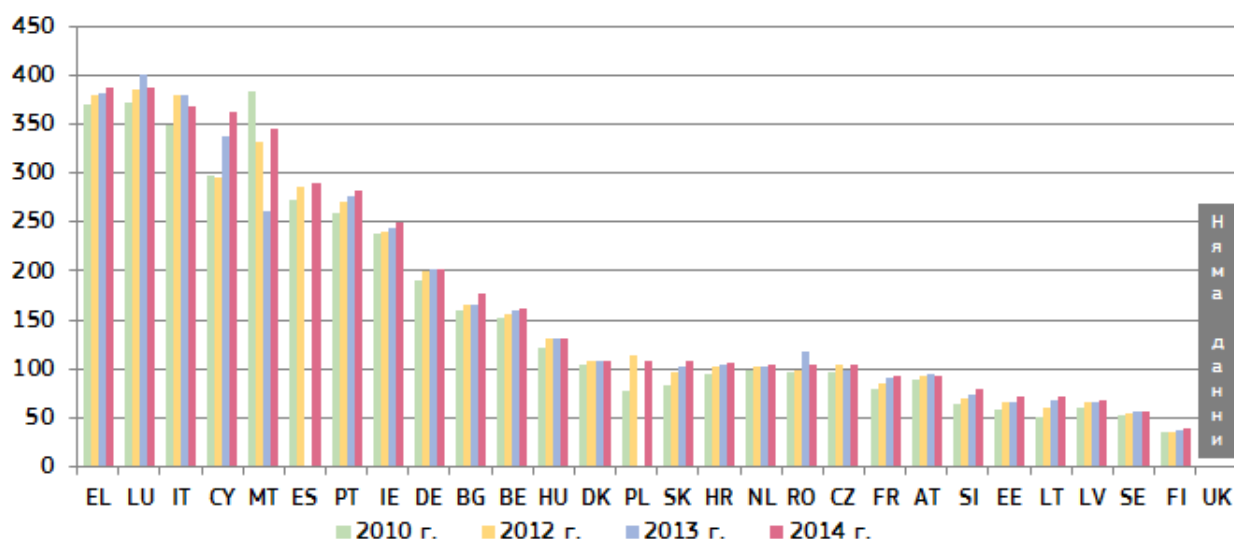
⁵⁴ Счита се, че има наличие на равнопоставеност между половете, когато делът на всеки пол е между 40 и 60 %. Европейска комисия, „Стратегически ангажимент за равенство между половете за периода 2016—2019 г.“ 278 final, 3 декември 2015 г., който може да бъде намерен на адрес: http://ec.europa.eu/justice/gender-equality/document/files/strategic_engagement_bg.pdf.

⁵⁵ Източник на данните за върховните съдилища: Европейска комисия, Database on women and men in decision-making (База данни относно жените и мъжете в областта на вземането на решения), която може да бъде намерена на адрес: http://ec.europa.eu/justice/gender-equality/gender-decision-making/database/index_en.htm

* LU: делът на професионалните съдии жени във Върховния съд намалява от 100 % през 2010 г. до 50 % през 2015 г.

Графика 33: Брой на адвокатите* (на 100 000 души от населението) (източник: проучване на Европейската комисия за ефикасност на правосъдието)

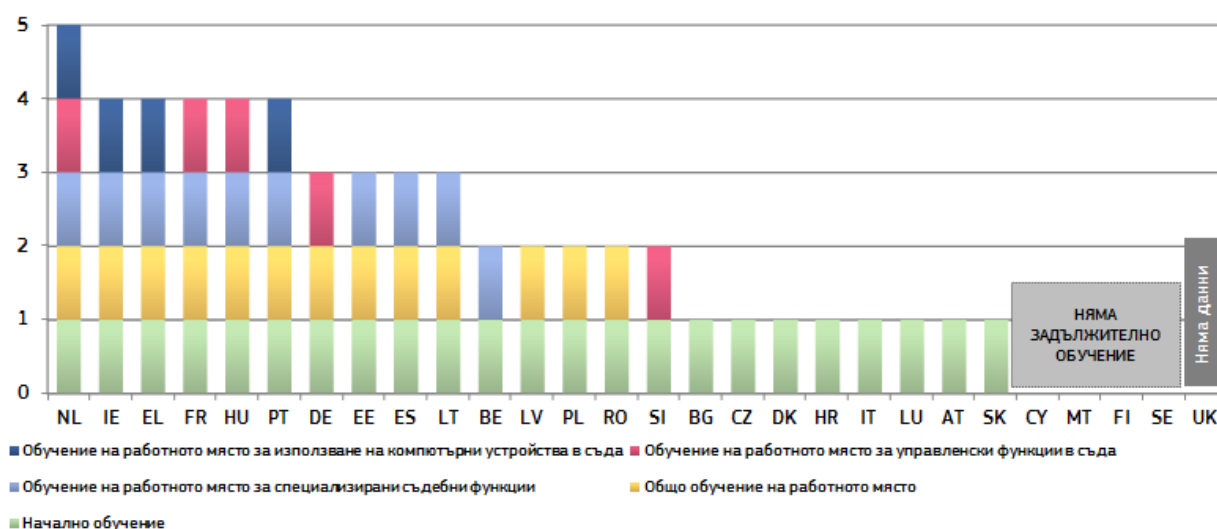

*Адвокатът е лице, получило необходимия ценз и право съгласно националното законодателство да пледира и да извършва действия от името на клиентите си, да упражнява юридическа професия, да се явява пред съдилищата или да консултира и представлява своите клиенти по правни въпроси (Препоръка Rec (2000)21 на Комитета на министрите на Съвета на Европа относно свободата на упражняване на адвокатската професия).

– Обучение –

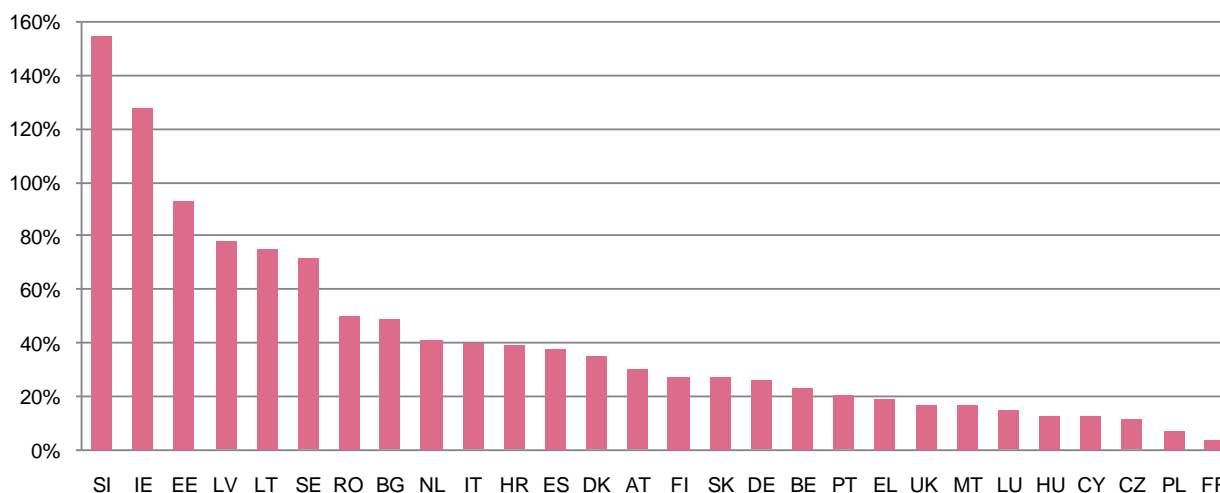
Насърчаването на обучението като част от политиките в областта на човешките ресурси е необходим инструмент за поддържане и подобряване на качеството на правосъдните системи. Обучението на съдиите, включително в областта на съдебните умения, е от съществено значение и за качеството на съдебните решения, както и за предоставяните на гражданите правосъдни услуги. Посочените по-долу данни обхващат обучението на съдии в широк кръг от области, включително комуникацията със страните и пресата.

Графика 34: Задължително обучение на съдии* (източник: проучване на Европейската комисия за ефикасност на правосъдието⁵⁶)

* Следните държави членки не предлагат обучение в някои категории: MT (начално обучение); DK (специализирани функции); EL, IE, MT, ES (управленски функции); BG, EE, MT (използване на компютърно оборудване). Във всички други случаи обучението може да бъде осигурено, но то не е задължително.

Графика 35: Съдии, участващи в дейности по текущо обучение по право на ЕС или право на друга държава членка* (като % от общия брой на съдиите) (източник: Европейска комисия, Европейско съдебно обучение, 2015 г.⁵⁷)

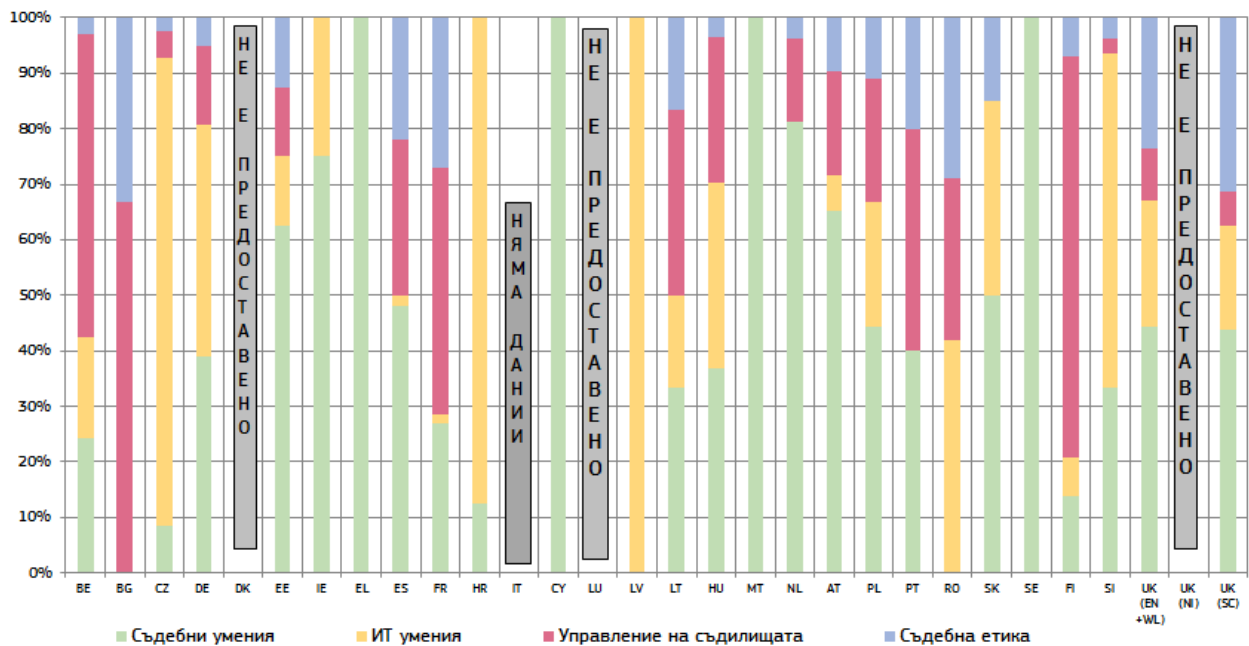

*В малко на брой случаи, докладвани от държавите членки, съотношението на участниците спрямо настоящите членове на дадена юридическа професия надвишава 100 %, което означава, че участниците са се включили в повече от една дейност по обучение по право на ЕС.

⁵⁶ Данните са за 2014 г.

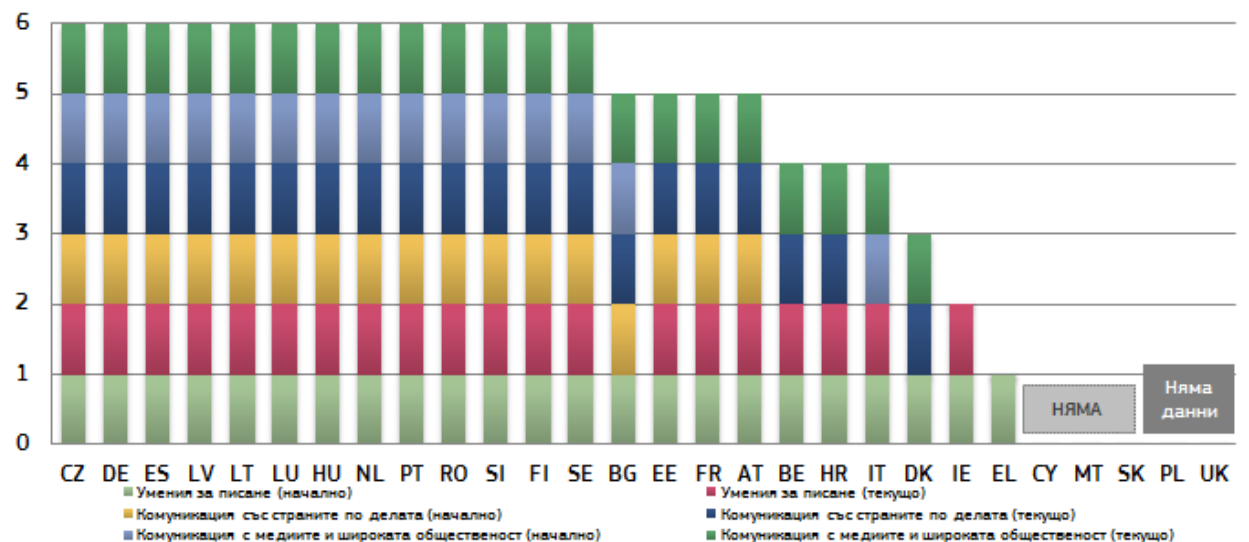
⁵⁷ През 2011 г. Европейската комисия определи цел, съгласно която половината от всички практикуващи юристи в ЕС следва да са преминали обучение по европейско право или по право на друга държава членка до 2020 г., което означава средно около 5 % годишно. В Доклада от 2014 г. за европейското съдебно обучение (който може да бъде намерен на адрес: http://ec.europa.eu/justice/criminal/files/final_report_2015_en.pdf) се описва напредъкът по отношение на постигането на тази цел. Данните са за 2014 г.

Графика 36: Процент на дейностите, свързани с текущото обучение на съдии по различни видове съдебни умения* (източник: Европейска комисия⁵⁸)

* В таблицата е показано разпределението на дейностите, свързани с текущото обучение на съдии (т.е. тези, които се провеждат след периода на началното обучение за съдии) във всяка от четирите набелязани области като процент от общия брой. Дейностите, свързани с юридическото обучение, не са взети предвид. Органите, отговорни за обучението на съдии в DK, LU, UK(NI), не предвиждат конкретни дейности за обучение по избраните умения.

Графика 37: Наличие на обученията за съдии относно комуникацията със страните по делата и с медиите (източник: Европейска комисия⁵⁹)

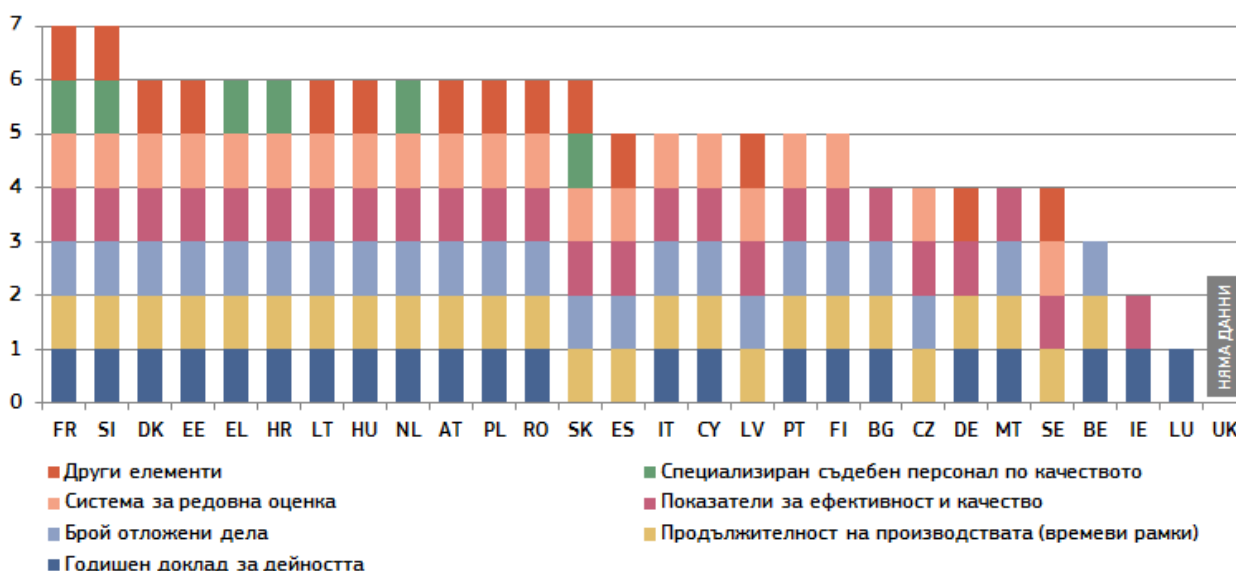
⁵⁸ Данните са за 2015 г. и са събрани в сътрудничество с Европейската мрежа за съдебно обучение, която представлява институциите в ЕС за съдебно обучение. Текущото обучение относно „професията на съдията“ включва дейности като водене на заседания, писане на решения и реторика.

⁵⁹ Данните са за 2015 г. и са събрани в сътрудничество с групата на лицата за контакт относно националните правосъдни системи.

3.2.3 Инструменти за оценка

Подобряването на качеството на правосъдните системи изисква инструменти, които да оценяват тяхното функциониране. Мониторингът и оценката на дейностите на съда спомагат за подобряване на работата на съда чрез откриване на пропуските и потребностите, както и чрез по-добро реагиране на правосъдната система спрямо настоящите и бъдещите предизвикателства. Подходящите инструменти за ИКТ могат да предоставят възможност за деловодство в реално време, за стандартизиране на статистическите данни, свързани с дейността на съдилищата, за управление на натрупаните забавени дела и за автоматизиране на системите за ранно предупреждение. Също така са необходими проучвания, които да оценяват работата на правосъдните системи от гледна точка на юристите и ползвателите на услугите на съдилищата. Наред с провеждането на подобни проучвания в информационното табло за 2016 г се разглеждат в по-голяма дълбочина въпросите и последващите действия във връзка с проведените проучвания сред ползвателите на услугите на съдилищата или юристите.

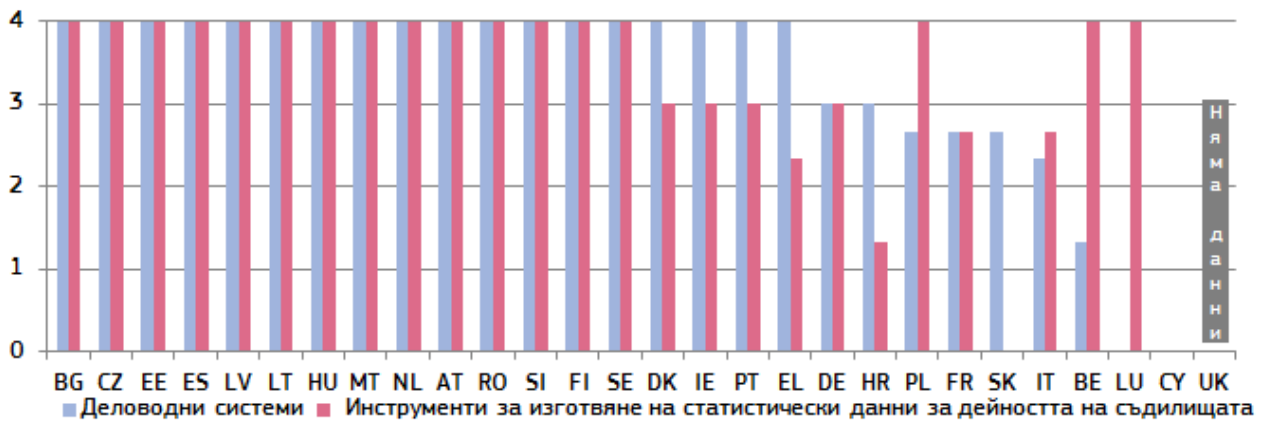
Графика 38: Наличие на мониторинг и оценяване на дейността на съдилищата* (източник: проучване на Европейската комисия за ефикасност на правосъдието⁶⁰)

* Системата за мониторинг има за цел оценяването на ежедневната дейност на съдилищата, по-специално благодарение на събирането на данни и статистическия анализ. * Системата за оценка се отнася до резултатността от работата на съдебните системи, като по принцип се използват показатели и цели. През 2014 г. всички държави членки са заявили, че разполагат със система, която позволява да се следят броят на новозаведените дела и броят на постановените решения, което прави тези категории нецелесъобразни. Освен това задълбочената работа, осъществена през 2015 г., замества простото позоваване на стандартите за качество като категория за оценка. Това създава възможност за обединяване на останалите категории в единен показател за мониторинг и оценка. Данните за „други елементи“ включват например обжалваните дела (EE, ES, LV), изслушванията (SE) или броя на делата, решени в определени времеви рамки (DK).

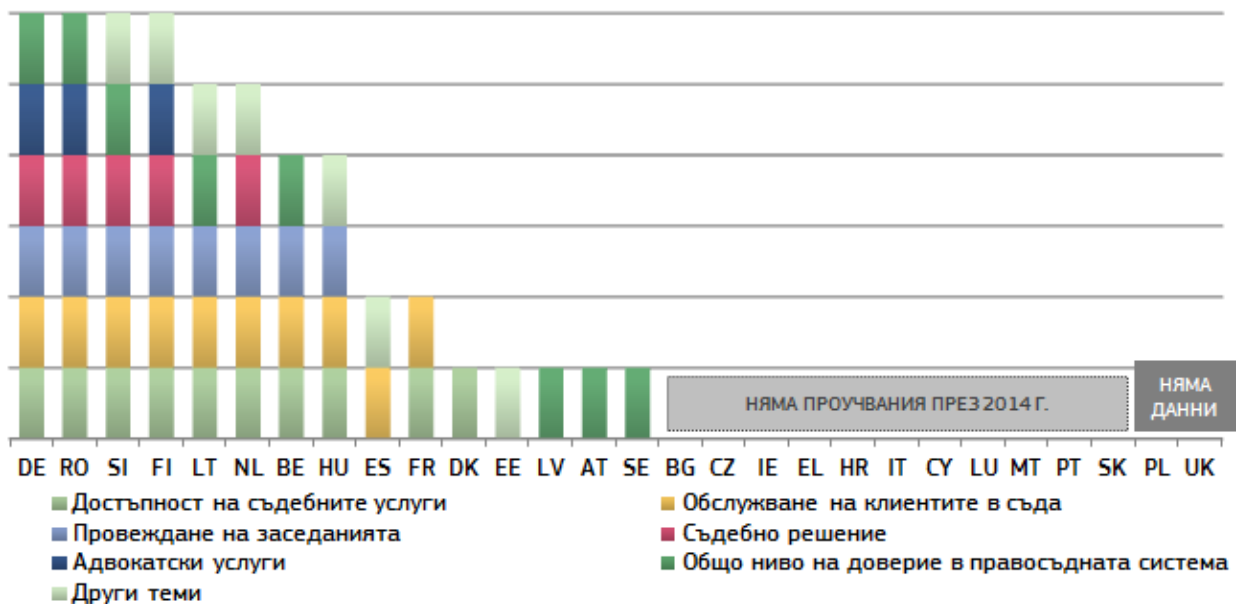
Графика 39: ИКТ, използвани за деловодство и за дейностите по събиране на статистически данни за съдилищата* (претеглен показател: $\min=0$, $\max=4$ ⁶¹) (източник: проучване на Европейската комисия за ефикасност на правосъдието)

⁶⁰ Данните са за 2014 г.

* IE: Електронното подаване на искове е задължително за делата за обявяване в неплатежоспособност на физически лица, различни от несъстоятелност, и незадължително за всички производства по искове с малък материален интерес.

Графика 40: Теми на проучвания, проведени сред ползватели на услугите на съдилищата или сред юристи* (източник: Европейска комисия⁶²)

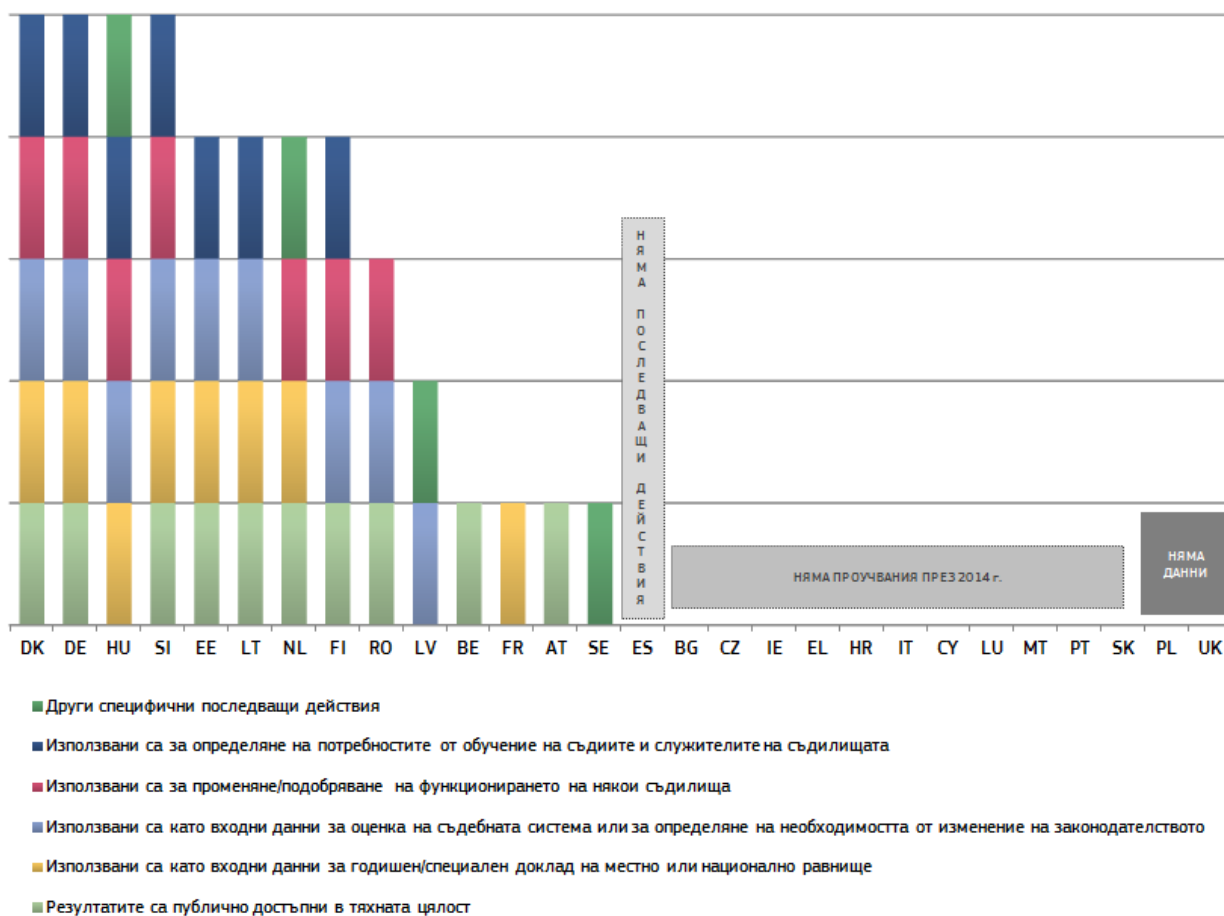

* Някои държави членки, които не са извършили проучвания през 2014 г., направиха това през 2015 г. (IT) или са ги планирали за 2016 г. (IE).

⁶¹ Данните са за 2014 г. Процент на оборудване от 100 % (устройството е напълно внедрено) до 0 % (устройството не съществува) показва функционалното наличие в съдилищата на устройството, обхванато от графиката, съгласно следната скала: 100 % = 4 точки, ако е приложимо за всички въпроси / 1,33 точки на конкретен въпрос; 50-99 % = 3 точки, ако е приложимо за всички въпроси / 1 точка за конкретен въпрос; 10-49 % = 2 точки, ако е приложимо за всички въпроси / 0,66 точки на конкретен въпрос; 1-9 % = 1 точка, ако е приложимо за всички въпроси / 0,33 точки на конкретен въпрос. Въпросът се отнася до вида на разглежданите съдебни спорове (граждански/търговски, наказателни, административни или други).

⁶² Данните са за 2014 г. и са събрани в сътрудничество с групата на лицата за контакт относно националните правосъдни системи.

Графика 41: Последващи действия във връзка с проучванията, проведени сред ползватели на услугите на съдилищата или сред юристи (източник: Европейска комисия⁶³)

⁶³ Данните са за 2014 г. и са събрани в сътрудничество с групата на лицата за контакт относно националните правосъдни системи.